

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

KIRŞEHİR İL ÖZEL İDARESİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	11
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	11
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	11
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	12
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	14
7. DENETİM BULGULARI	14
8. EKLER	76

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	6
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	6
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	7
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri Tablosu	7
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri Tablosu	8
Tablo 7: İl Özel İdaresinin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	9
Tablo 8: Taşınır Grubu Bilanço ve İcmal Cetveli Karşılaştırma Tablosu	20
Tablo 9: 21-f ve 22-d Maddeleri Kapsamında Yapılan Alımlarda Sınırı Aşan Tutarlar	64

KISALTMALAR

AG	:	Alçak Gerilim
AŞ	:	Anonim Şirket
BKK	:	Bakanlar Kurulu Kararı
EKAP	:	Elektronik Kamu Alımları Platformu
KDV	:	Katma Değer Vergisi
KİK	:	Kamu İhale Kurumu
KHK	:	Kanun Hükmünde Kararname
LTD ŞTİ	:	Limited Şirket
OG	:	Orta Gerilim
OSB	:	Organize Sanayi Bölgesi
PTT	:	T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü
RG	:	Resmi Gazete
SGK	:	Sosyal Güvenlik Kurumu
TEDAŞ	:	Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi
TL	:	Türk Lirası
YİKOB	:	Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Taşınmazlar için Amortisman Ayrılmaması
2. Kırşehir İl Özel İdaresince Diğer Kamu İdarelerine Tahsis Edilen Taşınmazlarla İlgili Tahsis İşlemlerinin Muhasebeleştirilmemesi
3. Kıdem Tazminatı Karşılıklarının Eksik Hesaplanması
4. Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında İzlenen Yatırımlardan, Tamamlanmış Olanların, İlgili Maddi Duran Varlık Hesaplarına Zamanında Aktarılmaması
5. İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetvelleri ile Bilanço Hesapları Arasında Uyumsuzluk Bulunması
6. Maddi Olmayan Duran Varlık Alımlarının Haklar Hesabında Takip Edilmemesi
7. Peşin Tahsil Edilen Kira Gelirlerinin Muhasebe Hesaplarında Dönemsellik İlkesine Uygun Olarak İzlenmemesi
8. Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında İzlenen Tutarların Gerçek Durumu Yansıtmaması
9. Kurumun Organize Sanayi Bölgelerine Ortaklığından Doğan Sermaye Paylarının Muhasebe Kayıtlarına Yansıtılmaması
10. Ödenen Güvence Bedellerinin Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında Takip Edilmemesi
11. Duran Varlıklar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Gider Kaydedilmesi
12. Mali ve Maddi Duran Varlıklar İçin Enflasyon Düzeltme İşlemlerinin Eksik Yapılması
13. Kırşehir İl Özel İdaresinin Mülkiyetinde Bulunan Taşınmazlara Ait Envanter ve Değerleme İşlemlerinin Tamamlanmaması ve İlgili Hesaplara Kaydının Yapılmaması Nedeniyle Mali Tablolarda Taşınmazlarla İlgili Hesapların Doğru Bilgi Sunmaması

B. Diğer Bulgular

1. İl Sınırlarında Faaliyet Gösteren Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşların Cari Giderlerini, Kendilerine Tahsis Edilen Cari Ödenekleri İl Özel İdaresine Aktarmak Suretiyle Gerçekleştirmeleri
2. Bakanlıklar ve Diğer Merkezi İdare Kuruluşları Tarafından İl Özel İdaresine Aktarılan Kaynakların İade Edilmemesi
3. Gelirlerin Tahakkuk Kaydının Yapılmaması
4. Afet ve Acil Durumlar ile Sivil Savunmaya İlişkin Hizmetler İçin Ayrılan Ödenek Karşılığı Proje Hazırlanmaması
5. Elektrik ve Doğalgaz Alımına Ait Faturaların Zamanında Ödenmemesi Nedeniyle Gecikme Cezası Ödenmesi
6. Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirlerine Uygun Olmayan Harcamaların Bulunması
7. Yapım İşlerinde Kesin Kabulden İtibaren Yüklenici ve Alt Yükleniciye Getirilen 15 Yıllık Sorumluluk Mükellefiyeti Gözetilmeden İl Özel İdaresi Bütçesinden Bina Bakım Onarımı Yapılması
8. İmara Aykırı Yapılara İlişkin Encümen Kararlarının Uygulanmaması
9. İdarece Ödenmesi Gereken Su Tahlil ve Analiz Ücretlerinin Ödenmemesi ve Muhasebe Kayıtlarına Alınmaması
10. Kırşehir İl Özel İdaresi Personel Limited Şirketine ait Giderlerin Özel İdare Bütçesinden Karşılanması
11. Yoksullara Mikro Kredi Verilmesi İçin Vakfa Aktarılan Kaynağın Takip Edilmemesi
12. Jeotermal Kaynak Kullanan İşletmelerden %1 İdare Payının Belirlenmesi ve Alınması Süreçlerinde Hatalı Uygulamalar Bulunması
13. Organize Sanayi Bölgesi Kanunu'na Göre İl Özel İdaresine Gönderilmesi Gereken İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Harcıyla İlgili Gerekli Takibin Yapılmaması
14. Dağıtım Şirketince Yapılması Gereken Ancak Çeşitli Nedenlerle İdare Bütçesinden Karşılanmayan Dağıtım Tesis Giderlerinin Elektrik Dağıtım Şirketinden Talep Edilmemesi

15. Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Paylarının Tahakkuk ve Tahsilinde Hatalı Uygulamalar Bulunması
16. Doğrudan Temin ve Pazarlık Usulü ile Yapılan Alımlarda Mevzuata Uygun Olmayan Hususların Bulunması
17. Hacedilemeyen Gelirlerin Ayrı Banka Hesaplarında İzlenmemesi
18. Depozito ve Teminatların Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına Kaydedilmesinde Dönemsellik İlkesine Uyulmaması
19. Vadeli Mevduat Faiz Gelirlerinin Net Tutar Üzerinden Muhasebeleştirilmesi
20. İdareye Ait Hurda Ambarı Bulunmaması ve Hurdaya Ayrılan Taşınırların İlgili Muhasebe Hesaplarında İzlenmemesi
21. Muhasebe Sisteminin Geçmişe Dönük İşlem Yapılmasına İzin Vermesi
22. Kamu İdareleri Payları Hesabının Kullanılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Kırşehir İl Özel İdaresi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer alan kamu idarelerinden birisi olup faaliyetlerini 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir. Bu itibarla il özel idareleri il halkının mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan, karar organı olan il genel meclisi seçimle oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişiliğidir. İl özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisi validir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 6'ncı maddesine göre İl Özel İdaresi, mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) Gençlik ve spor, sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyeleri hariç ilin çevre düzeni plânı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları; ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde,

b) İmar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma; orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri belediye sınırları dışında,

c) Bisiklet yollarının ve şeritlerinin, bisiklet ve elektrikli skuter park ve şarj istasyonlarının, yaya yollarının ve gürültü bariyerlerinin planlanması, projelendirilmesi, yapımı, bakımı ve onarımıyla ilgili işleri,

Yapmakla görevli ve yetkilidir.

Ayrıca bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları, kendi görev alanına giren sağlık, eğitim, kültür, turizm, çevre, imar, bayındırlık, iskân, gençlik ve spor gibi hizmetler ile bu kurum ve kuruluşların ildeki tüm yapım, bakım ve onarım işlerini kendi bütçelerinde bu hizmetler için ayrılan ödenekleri il özel idarelerine aktarmak suretiyle gerçekleştirebilir.

Bakanlıklar ve merkezi idare kuruluşlarından aktarılan bu tür ödenekler ile gerçekleştirilecek yatırımlar il özel idarelerince tüm il sınırları içerisinde yapılabilmektedir.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 97'nci maddesinde mahalli idareleri ve bunların merkezi idare ile olan alaka ve münasebetlerini düzenlemek Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görevleri arasında sayılmıştır. Bu amaçla İçişleri Bakanlığı bünyesinde bulunan Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü kaldırılarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı teşkilatı bünyesinde Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Söz konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 100'üncü maddesinde de; mahalli idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görev ve hizmetleri yapmak yeni kurulan Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün görevleri arasında sayılmıştır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yerel yönetimler hakkında verilen yetki ve görevlerin yanında, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile İçişleri Bakanlığına verilen il özel idaresinin teşkilatı ve işleyişi üzerinde düzenleme, izin ve onay verme görev ve yetkileri halen devam etmektedir. Bu itibarla 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu uyarınca, il özel idarelerinin organlarının çalışma usulleri, norm kadrolarının belirlenmesi, üst yönetici olarak genel sekreterin atanması, idari denetimi, bütçe ve muhasebe sisteminin oluşturulması, borçlanma izni, işletme ve şirket kurulması ile yurtdışı ilişkilerin yürütülmesi konuları da İçişleri Bakanlığının vesayet denetimi altındadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

İl özel idaresinin organları; il genel meclisi, il encümeni ve validir. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 9'uncu maddesi gereğince; İl Genel Meclisi, İl Özel İdaresinin karar organıdır ve ildeki seçmenler tarafından seçilmiş üyelerden oluşur. İl Genel Meclisi, başkan dâhil 19 üyeden oluşmaktadır. Birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi İl Genel Meclisi Kararı ile olur.

İl encümeni ise valinin başkanlığında, genel sekreter ile il genel meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından seçeceği üç üye ve valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği iki üyeden oluşan il özel idaresinin icra organıdır.

Vali, il özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Görev ve yetkileri 5302 sayılı Kanun'un 30'ncü maddesinde sayılan Vali, il özel idaresi teşkilâtının en üst amiri olarak il özel idaresi teşkilâtını sevk ve idare etmektedir. İl özel idaresi personeli vali tarafından atanır.

Genel sekreter, il özel idaresi hizmetlerini vali adına ve onun emirleri yönünde, mevzuat hükümlerine, il genel meclisi ve il encümeni kararlarına, il özel idaresinin amaç ve politikalarına, stratejik plan ve yıllık çalışma programına göre düzenler ve yürütür. Genel sekreter, valinin teklifi ve İçişleri Bakanının onayı ile atanır ve aynı usulle görevden alınır.

İl özel idaresi teşkilatı; Genel Sekter, Genel Sekreter Yardımcıları ile Destek Hizmetleri Müdürlüğü, İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü, Mali Hizmetler Müdürlüğü, İmar ve Kentsel İyileştirme Müdürlüğü, Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü, Yazı İşleri Müdürlüğü, Plan Proje Yatırım ve İnşaat Müdürlüğü, Su ve Kanal Hizmetleri Müdürlüğü, Makine İkmal Bakım ve Onarım Müdürlüğü, Yol ve Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü'nden oluşmaktadır. İl özel idaresinin teşkilat yapısında, doğrudan valiye bağlı birim belirlenmemiştir.

Teşkilatlanmada oluşturulan her birim, kendi faaliyet ve görev alanları ile ilgili yönetmeliklerini hazırlayarak, İl genel meclisinin onayından geçirmek suretiyle yürürlüğe koyar ve bu esaslar üzerinden faaliyetlerini sürdürür.

İl özel idaresinde çalışan memur ve sözleşmeli personel 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na; işçiler ise 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

Kırşehir İl Özel İdaresi hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	124	87
Sözleşmeli Personel	-	-
Kadrolu İşçi	105	23
Geçici İşçi	-	-
Toplam	229	110
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	114

Ayrıca İl Özel İdaresinin doğrudan hissedarı olduğu toplam 2 şirket bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

Kırşehir İl özel idaresi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na tabidir.

İl özel idaresi bütçesi ile muhasebe işlemlerine ilişkin esas ve usuller, 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 49'uncu, 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 44, 45 ve 48'inci, 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 65'inci ve 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 18 ve 22'nci maddelerine dayanılarak hazırlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği, il özel idarelerinin gelir ve gider bütçelerinin hazırlanması, kesin hesabın çıkarılması, hesap ve kayıt düzeninde saydamlık, hesap verilebilirlik ve tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi, faaliyetlerinin gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi; mali tablolarının zamanında, doğru, muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş bütçe ve muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde hazırlanması ve yayımlanmasına ilişkin esas, usul, ilke ve standartların belirlenmesi amaçlarına göre faaliyet göstermelerini öngörmektedir.

İl özel idarelerinin mali işlemlerin gerçekleştirilmesi ve muhasebeleştirilmesi kapsamında, harcamalarda ödeme belgesine bağlanacak kanıtlayıcı belgeler, bu belgelerin şekil ve türleri Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliği'nde belirlenmiştir.

İlin stratejik plânına uygun olarak hazırlanan bütçe, il özel idaresinin mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren bir meclis kararıdır. Bütçeye ayrıntılı harcama programları ile finansman programları eklenir. Bütçe yılı devlet mali yılı ile aynıdır.

Vali tarafından hazırlanan bütçe tasarısı Eylül ayı başında il encümenine sunulur. Encümen, bütçeyi inceleyerek görüşüyle birlikte Kasım ayının birinci gününden önce il genel meclisine sunar.

İl genel meclisi bütçe tasarısını yılbaşından önce aynen veya değiştirerek kabul eder. Ancak, meclis bütçe denkleğini bozacak biçimde gider artırıcı ve gelir azaltıcı değişiklikler yapamaz.

İl özel idaresi bütçesiyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir. İlçelerde bu yetki kaymakam tarafından kullanılır.

İlçelere gönderilecek ödeneklerin, il özel idaresi mali kontrol yetkilisi tarafından vize edilmesi yeterlidir. Bu ödeneklerin harcanması sırasında ayrıca harcama öncesi kontrol işlemi yapılmaz.

Her yıl bütçesinin kesin hesabı, vali tarafından hesap döneminin bitiminden sonra gelen Mart ayı içinde encümene sunulur. Kesin hesap il genel meclisinin Mayıs ayı toplantısında görüşülerek karara bağlanır.

Kesin hesabın görüşülmesi ve kesinleşmesinde, bütçeye ilişkin hükümler uygulanır.

Kırşehir İl Özel İdaresi bütçesinin hesaplarını Mali Hizmetler Müdürlüğü tutmaktadır. Muhasebe hizmetleri İçişleri Bakanlığının e-İçişleri otomasyon sistemi üzerinden yürütülmektedir.

İl özel idare bütçesi, program bütçe esasına göre hazırlanmak suretiyle mali yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren bir meclis kararıdır.

İl özel idaresinin bütçe gelir ve giderlerine ilişkin tahminlerle, gerçekleştirmelere aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir.

Tablo 2: Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

Giderin Çeşidi	Önceki Yıldan Devreden Ödenekler (TL)	Bütçe ile Verilen Ödenekler (TL)	Kurum Dışı Ek/ Özel Ödenek (TL)	Aktarmayla Eklenen/ Düşülen Ödenekler (TL)	Net Bütçe Ödeneği (TL)	Bütçe Giderleri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenekler (TL)	Sonraki Yıla Devreden Ödenekler (TL)
Personel Giderleri	0,00	164.785.000,00	0,00	16.805.000,00	181.590.000,00	169.861.802,78	11.728.197,22	0,00
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	8.424.000,00	894.617,04	1.775.200,00	11.093.817,04	9.822.282,63	1.271.534,41	0,00
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.132.338,94	109.804.600,00	13.824.024,61	11.140.635,16	135.901.598,71	99.901.719,46	23.122.145,00	12.877.734,25
Faiz Giderleri	0,00	0,00	7.160.698,86	0,00	7.160.698,86	7.160.698,86	0,00	0,00
Cari Transferler	0,00	29.091.800,00	8.707.517,53	(647.001,93)	37.152.315,60	22.251.001,39	14.901.314,21	0,00
Sermaye Giderleri	14.184.397,58	110.204.600,00	23.371.305,96	(1.250.682,45)	146.509.621,09	118.733.152,10	18.694.166,14	9.082.302,85
Sermaye Transferleri	0,00	1.600.000,00	0,00	17.131,74	1.617.131,74	1.441.071,72	176.060,02	0,00
Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yedek Ödenek	0,00	37.000.000,00		(27.840.282,52)	9.159.717,48	0,00	9.159.717,48	0,00
Toplam	15.316.736,52	460.910.000,00	53.958.164,00	29.737.966,90/ 29.737.966,90	530.184.900,52	429.171.728,94	79.053.134,48	21.960.037,10

İl Özel İdaresinin 2024 yılı bütçesi ile 460.910.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup önceki yıldan devreden 15.316.736,52 TL, yıl içinde eklenen 53.958.164,00 TL ödenekle birlikte 2024 yılı ödenek toplamı 530.184.900,52 TL olmuştur. Yıl içinde 429.171.728,94 TL bütçe gideri yapılmış, 79.053.134,48 TL ödenek iptal edilmiş, kalan 21.960.037,10 TL ödenek ise 2025 yılına devretmiştir.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	2.560.000,00	2.607.106,76	0,00	0,00	101,84
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	41.350.000,00	35.459.405,88	0,00	0,00	85,75
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	0,00	653.454.865,32	0,00	0,00	
05- Diğer Gelirler	417.000.000,00	584.177.094,28	0,00	0,00	140,09
06- Sermaye Gelirleri	0,00	26.780.811,89	0,00	0,00	
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09- Red ve İadeler	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	460.910.000,00	1.302.479.284,13	0,00	0,00	282,59

Buna göre 2024 yılında net bütçe geliri %282,59 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bunun en büyük nedeni alınan Bağış ve Yardımlar gelirlerinin tahsisli gelir olmasından ve Merkezi idare Vergi Gelirlerinden Alınan Payların beklentiden yüksek gerçekleşmesinden kaynaklanmaktadır. Vergi gelirleri (%101,84) ve teşebbüs ve mülkiyet gelirleri (%85,75)

beklenenin altında gerçekleşmiş olup sermaye gelirleri ise kullanılan iller bankası kredisinin gelir kaydından kaynaklanmaktadır.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderlerinin Ekonomik Kodu	2024 Yılı Gider Bütçesi (TL)	2024 Yılı Gerçekleşen (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Personel Giderleri	164.785.000,00	169.861.802,78	103,08
02-S.G.K. Devlet Prim Giderleri	8.424.000,00	9.822.282,63	116,60
03-Mal ve Hizmet Alım Giderleri	109.804.600,00	99.901.719,46	90,98
04-Faiz Giderleri	0,00	7.160.698,86	0,00
05-Cari Transferler	29.091.800,00	22.251.001,39	76,49
06-Sermaye Giderleri	110.204.600,00	118.733.152,10	107,74
07-Sermaye Transferleri	1.600.000,00	1.441.071,72	90,07
09-Yedek Ödenek	37.000.000,00	0	0
Toplam	460.910.000,00	429.171.728,94	93,11

Buna göre 2024 yılında bütçe giderleri %93,11 seviyesinde gerçekleşmiştir. SGK Devlet Prim giderlerinde başlangıç bütçesinde öngörülen tutar %16,60 oranında aşılmıştır. Faiz Giderlerine ödenek konulmazken, gerçekleşen giderler İller Bankası Gelirlerinden Kesilen Kredi Faizlerinden oluşmaktadır. Cari Transferler Giderleri beklenenin %25,41 altında gerçekleşirken, diğer giderlerdeki sapmalar %10'un altında gerçekleşmiştir.

Kırşehir İl Özel İdaresinin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri Tablosu

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	494.071,17	1.551.231,51	2.607.106,76	213,97	68,07
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	18.105.984,96	20.424.820,11	35.459.405,88	12,81	73,61
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	247.892.674,62	527.083.156,72	653.454.865,32	112,63	23,98
Diğer Gelirler	150.582.415,17	299.814.563,04	584.177.094,28	99,10	94,85
Sermaye Gelirleri	0	0	26.780.811,89	-	-
Toplam	417.075.145,92	848.873.771,38	1.302.479.284,13	103,53	53,44
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	0	0	0	-	-
Net Toplam	417.075.145,92	848.873.771,38	1.302.479.284,13	103,53	53,44

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2024 yılında gelirler bir önceki yıla göre 453.605.512,75 TL'lik (%53,44) artış göstermiştir. Bu çerçevede; vergi gelirlerinde 1.055.875,25 TL (%68,07), teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 15.034.585,77 TL (%73,61), diğer gelirlerde 284.362.531,24 TL (%94,85) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur. Söz konusu artışlar vergi gelirlerinde rayiç değerlerden, diğer gelirlerde merkezi idare vergi gelirlerinden alınan paylardan, sermaye gelirlerinde ise kullanılan iller bankası kredisinin gelir kaydı yapılmasından kaynaklanmıştır.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri Tablosu

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	41.956.693,61	99.169.327,36	169.861.802,78	136,36	71,28
SGK Devlet Prim Giderleri	2.984.886,27	5.432.891,26	9.822.282,63	82,01	80,79
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	38.370.749,24	72.900.462,71	99.901.719,46	89,99	37,04
Faiz Giderleri	1.523.792,71	3.727.436,25	7.160.698,86	144,62	92,11
Cari Transferler	12.370.797,99	17.823.964,00	22.251.001,39	44,08	24,84
Sermaye Giderleri	41.734.315,99	70.779.643,91	118.733.152,10	69,60	67,75
Sermaye Transferleri	909.525,08	1.283.429,27	1.441.071,72	41,11	12,28
Toplam	139.850.760,89	271.117.154,76	429.171.728,94	93,86	58,30

Kırşehir İl Özel İdaresi bütçe giderleri toplamı 2024 yılında bir önceki yıla göre 158.054.574,18 TL (%58,30) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2024 yılında personel giderleri 70.692.475,42 TL (%71,28), sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderleri 4.389.391,37 TL (%80,79) , mal ve hizmet alım giderleri 27.001.256,75 TL (%37,04), faiz giderleri 3.433.262,61 TL (%92,11), cari transferler 4.427.037,39 TL (%24,84) ve sermaye giderleri 47.953.508,19 TL (%67,75) ve sermaye transferleri 157.642,45 TL (%12,28) artmıştır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın İl Özel İdaresinin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı Faaliyet Gideri 517.672.445,64 TL, Faaliyet Geliri 1.317.604.257,08 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 799.931.811,44 TL olarak gerçekleşmiştir.

Kırşehir İl Özel İdaresinin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7: İl Özel İdaresinin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	İl Özel İdaresinin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Kırşehir Termal Turizm ve Sanayi A.Ş.	8.400.000,00	6.641.880,00	79,07
2	Kırşehir İl Özel İdaresi Personel Ltd. Şti.	15.000,00	15.000,00	100

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Kırşehir İl Özel İdaresinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- Mizan cetveli
- Temel mali tablolar
 - Bilanço
 - Faaliyet sonuçları tablosu

3) Nakit akış tablosu

c) Diğer mali tablolar

1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu

2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu

7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu

9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütölüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmamasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütölmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun'a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

2024 yılı denetimi kapsamında, mezkûr mevzuat çerçevesinde, kurum iç kontrol sistemi, iç kontrol bileşenleri bazında aşağıdaki şekilde değerlendirilmektedir:

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri” ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası belirlenmemiştir. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmamıştır. İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuş ancak İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslarda yer alan ve ön mali kontrole tabi mali karar ve işlemlerin dışında ön mali kontrole tabi herhangi bir karar ve işlem belirlenmediğinden iyileştirilmesi gerekmektedir. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmamıştır.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, üst yönetim ve kurum personeli tarafından tam olarak sahiplenilmemesi nedeniyle değerlendirilmemektedir. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Kırşehir İl Özel İdaresi'nin 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Taşınmazlar için Amortisman Ayrılmaması

257 Birikmiş Amortismanlar Hesabında kayıtlı 13.558.625,03 TL tutarın sadece taşınır hesaplarına ait amortisman kayıtları olduğu, taşınmazlar için ise amortisman ayrılmadığı görülmüştür.

03.12.2014 tarihli ve 2014/7052 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 29'uncu maddesine dayanılarak çıkarılan “Amortisman ve Tükenme Payları” başlıklı 47 sıra no'lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Tebliği'nin (RG: 04.11.2015/29522) “Amortisman ve Tükenme Payına Tabi Duran Varlıklar” başlıklı 3'üncü maddesi aşağıdaki gibidir.

“(1) Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde muhasebe sistemine dâhil edilen maddi duran varlıklardan; arazi ve arsalar, yapım aşamasındaki sabit varlıklar, varlıkların elde

edilmesi için verilen avans ve krediler ile tarihi yapılar, tarihi veya sanat değeri olan demirbaşlar amortismanına tabi değildir.

(2) Aşağıdaki hesaplarda izlenen duran varlıklar, amortisman ve tükenme payına tabidir:

- 251 - Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı,
- 252 - Binalar Hesabı,
- 253 - Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı,
- 254 - Taşıtlar Hesabı,
- 255 - Demirbaşlar Hesabı,
- 256 - Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabı,
- 260 - Haklar Hesabı,
- 263 - Araştırma ve Geliştirme Giderleri Hesabı,
- 264 - Özel Maliyetler Hesabı,
- 267 - Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabı,
- 271 - Arama Giderleri Hesabı,
- 277 - Diğer Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar Hesabı,
- 294 - Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı.”

Bu hüküm gereğince yukarıda amortismanına tabi olduğu belirtilen duran varlık hesaplarından 251 Yer altı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ile 252 Binalar Hesabı için de amortisman işlemlerinin yapılması gerekir.

Yapılan incelemede, İdarenin taşınmazları için amortisman ayrıldığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve Özel İdarenin taşınmazlarıyla ilgili envanter çalışmalarının tamamlanarak taşınmaz giriş muhasebe kayıtlarının yapılmasından sonra taşınmazlar için amortisman ayırma çalışmalarının başlatılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak;İdarenin taşınmazları için amortisman ayrılarak kayıt altına alınmalı ve 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabında kayıtlı tutarların gerçek durumu yansıtmasının sağlanması gerekmektedir.

BULGU 2: Kırşehir İl Özel İdaresince Diğer Kamu İdarelerine Tahsis Edilen Taşınmazlarla İlgili Tahsis İşlemlerinin Muhasebeleştirilmemesi

2024 yılı sonu itibarıyla, Kırşehir İl Özel İdaresi mülkiyetinde bulunan taşınmazlardan 26 adedi bir kısmı köy tüzel kişiliklerine ve muhtelif kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edilmiş olmasına rağmen bu tahsislerin muhasebe kayıtlarının yapılmadığı görülmüştür.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 64/d maddesi uyarınca il özel idareleri kendilerine ait taşınmaz malları, asli görev ve hizmetlerinde kullanmak ve süresi 25 yılı geçmemek üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlara tahsis edebilir. Diğer taraftan kamu kurum ve kuruluşları il özel idarelerine taşınmaz tahsisi yapabilir. Bu meyanda tahsis edilen veya tahsisli kullanılan taşınmazların mali tablolarda görünmesini teminen gerekli muhasebe kayıtlarının yapılması gerekmektedir.

Nitekim Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 130 ve 132'nci maddeleri ile Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 188-189-190-191-192'nci maddelerinde tahsis edilen taşınmazların niteliklerine göre, 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252 Binalar Hesabında izleneceği belirtilmiştir.

Kamu idarelerine ait mali tabloların doğru ve güvenilir şekilde bilgi üretebilmesi amacıyla; Mülkiyeti Hazineye veya diğer kamu idarelerine ait olup bir başka kamu idaresine tahsis edilen taşınmazların mali tablolarda gösterilmesini teminen 27.12.2014 tarih ve 29218 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 41 sıra no.lu Muhasebat Genel Müdürlüğü (Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Detaylı Hesap Planları) Genel Tebliği'nde detaylı açıklamalara yer verilmiş, bu kapsamda "250-Arazi ve Arsalar Hesabı", "251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı" ve "252-Binalar Hesabı"nın detayında tahsis edilen taşınmazların izlenebilmesi amacıyla "02- Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Taşınmazlar"; "500-Net Değer Hesabı"nın detayında da "11- Tahsis Edilen Taşınmazlar" ve "13- Tahsis Edilen Taşınmazlara Ayrılan Amortismanlar" olmak üzere yardımcı hesaplar belirlenmiş ve bu yardımcı hesaplar Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planına eklenmiştir.

Dolayısıyla Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında yardımcı hesaplar belirlenmiş ve kamu idaresinin tahsis etmiş olduğu taşınmazların, "02-Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği

Taşınmazlar” yardımcı hesaplarında, kamu idaresinin tahsisli kullandığı taşınmazların ise “03-Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar” yardımcı hesabında takip edileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, İl Özel İdaresi mülkiyetinde bulunan taşınmazlardan köy tüzel kişiliklerine ve muhtelif kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edilmiş olan 26 adet taşınmazın muhasebe kayıtlarının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve tahsis edilen taşınmazlarla ilgili muhasebe kayıtlarının tamamlanacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, söz konusu tahsi kayıtlarının yapılmaması sebebiyle 2024 yılı mali tablolarında yer alan 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ve 252 Binalar Hesapları gerçek durumu yansıtmamaktadır.

BULGU 3: Kıdem Tazminatı Karşılıklarının Eksik Hesaplanması

İdarede çalışan işçiler için, muhasebenin temel kavramlarından olan ihtiyatlılık ve dönemsellik kavramı gereği ayrılması gereken kıdem tazminatı karşılıklarının düzenli olarak ayrılmadığı, ilgili hesaplardaki tutarların eksik olduğu görülmüştür.

Kamu İhale Kanununa Göre İhale Edilen Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımları Kapsamında İstihdam Edilen İşçilerin Kıdem Tazminatlarının Ödenmesi Hakkında Yönetmelik’in “Ödeme usulü” başlıklı 8’inci maddesinde, 4734 sayılı Kanun’un 62’nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında alt işveren tarafından çalıştırılan işçilerin bu Yönetmelik hükümlerine göre tespit edilen sürelerle ilişkin kıdem tazminatlarının, ilgili kamu kurum veya kuruluşunca mülga 1475 sayılı Kanun’un yürürlükte olan 14’üncü maddesi kapsamında ödeneceği ifade edilmiştir.

Diğer yandan, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin “Temel kavramlar” başlıklı 5’inci maddesinde, dönemsellik kavramı; “kamu idarelerinin faaliyetleri, belirli dönemlerde raporlanır ve her dönemin faaliyet sonuçları diğer dönemlerden bağımsız olarak saptılır.” şeklinde, ihtiyatlılık kavramı ise; “muhasebe uygulamasında muhtemel risklere ve olaylara karşı bu Yönetmelik’te belirtilen durumlarda karşılık ayrılır.” şeklinde tanımlanmıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 472-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına ilişkin “Hesabın niteliği” başlıklı 330’uncu maddesinde, mevzuat hükümlerine göre ayrılacak uzun vadeli kıdem tazminatı karşılıklarının bu hesaba kaydedileceği; “Hesabın

işleyişi” başlıklı 331’inci maddesinde ise, hesaplanan kıdem tazminatı karşılıklarının 472-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına alacak, 630-Giderler Hesabına borç kaydedileceği ve vadeleri bir yılın altına düşen kıdem tazminatı karşılıklarının ise 472-Kıdem Tazminatı Hesabına borç, 372-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik’in 372-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına ilişkin “Hesabın niteliği” başlıklı 281’inci maddesinde de bu hesabın mevzuat hükümlerine göre ayrılan ve faaliyet dönemi içinde ödeneceği öngörülen kıdem tazminatı karşılıklarının izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden ve açıklamalardan anlaşılabacağı üzere, muhasebenin temel kavramlarından olan ihtiyatlılık ve dönemsellik kavramı gereği sürekli işçiler ile 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile İdare şirketinde istihdam edilmeye başlanan işçilere ilişkin kıdem tazminatı karşılıklarının ayrılarak, taşeron usulüyle istihdam edildikleri dönemler de dâhil olmak üzere, ilgili hesaplarda takip edilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, sürekli işçiler ile 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) kapsamında şirketten istihdam edilen işçilerin, 2024 yılı sonu itibarıyla toplam kıdem tazminatı tutarının 88.986.588,80 TL olduğu tespit edilmiştir.

İdarenin 2024 yılı bilançosu incelendiğinde ise, 472-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabında 71.844.488,99 TL bakiye olduğu görülmüştür. Dolayısıyla 472- Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı Bilanço da 17.142.099,89 TL eksik olarak yer almıştır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve 2025 yılı Temmuz ayında işçi ücretlerine yapılacak zamlardan sonra kıdem tazminatı karşılıklarının güncellemesinin yapılacağı ve aynı zamanda kıdem tazminatı karşılıklarının doğru şekilde hesaplanmak suretiyle zamanında ve eksiksiz olarak ayrılmasının sağlanacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, kıdem tazminatı karşılıklarının ilgili Yönetmelik hükümleri doğrultusunda ilgili yılı içerisinde hesaplanıp muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında İzlenen Yatırımlardan, Tamamlanmış Olanların, İlgili Maddi Duran Varlık Hesaplarına Zamanında Aktarılmaması

Geçici kabulü yapılan yol bina bakım ve yapım işlerine ait harcamalarının ilgili maddi duran varlık hesabına zamanında aktarılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 187'nci maddesinin 2'nci fıkrası (b.1.) bendinde; yapılmakta olan yatırımlar hesabında izlenen maddi duran varlıkların, geçici kabul işlemi tamamlandıktan sonra ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılacağı belirtilmiştir. Adı geçen Yönetmelik'in "Hesabın Niteliği" başlıklı 205'inci maddesinde de;

"Bu hesap, yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin; geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarihte, diğer hallerde işin fiilen tamamlandığını gösteren belgenin düzenlendiği tarihte, ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılincaya kadar izlenmesi için kullanılır."

Denilerek bu hesabın yapımı süren yatırımlar için yapılan giderleri izlemek maksadıyla kullanılacağına açıklık getirilmiş, "Hesabın işleyişi" başlıklı 205'inci maddesinin (b) bendinde de tamamlanan yatırımlardan bu hesapta izlenenlerin bu hesaba alacak kaydedilmek suretiyle hesaptan çıkarılma yöntemi açıklanmıştır.

Yapılan incelemede; İdarenin 2024 yılı Bilançosunda, yapılan yatırım harcamaları karşılığı olarak 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında 368.590.175,47 TL borç kaydı bulunduğu, ancak geçici kabulü yapılmış olan yatırım harcamalarına ilişkin tutarların tamamının ilgili maddi duran varlık hesaplarına alınmak suretiyle 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabından çıkarılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve 2025 yılı itibarıyla geçici kabulü yapılarak tamamlanan yatırımların ilgili maddi duran varlıklar hesabına aktarılması konusuna riayet edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, tamamlanan yatırımlar ilgili maddi duran varlıklar hesabına alınmadığından, Kırşehir İl Özel İdaresi 2024 yılı mali tabloları 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı açısından gerçeği yansıtmamaktadır.

BULGU 5: İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetvelleri ile Bilanço Hesapları Arasında Uyumsuzluk Bulunması

İdare tarafından 2024 yılı sonunda gerçekleştirilen taşınır sayımları sonucunda düzenlenen Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetvellerinde yer alan tutarlar ile Yılsonu Bilançosunda yer alan ilgili taşınır hesaplarında yer alan tutarların uyumlu olmadığı tespit edilmiştir.

İl Özel İdare ihtiyaçları için edinilen ve tüketilen veya elden çıkarılan taşınırların Taşınır Mal Yönetmeliği çerçevesinde Taşınır İşlem Fişi ile giriş ve çıkışlarının yapılmasını müteakip Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 116, 195, 197 ve 199'ncü maddeleri uyarınca 150-İlk Madde ve Malzeme Hesabı, 253-Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı, 254-Taşıtlar Hesabı ve 255-Demirbaşlar Hesabına borç ve alacak kaydedilmesi gerekmektedir.

Bulunması Taşınır Mal Yönetmeliği'nin Belge ve Cetveller başlıklı 10'uncu maddesine göre; harcama yetkilisince, her yılsonunda kendisinin veya görevlendireceği bir kişinin başkanlığında taşınır kayıt yetkilisinin de katılımıyla, en az üç kişiden oluşturulan sayım kurulu tarafından taşınır sayımları yapılarak Taşınır Sayım ve Döküm Cetveli ile İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetvelleri düzenlenmesi gerekmektedir.

Düzenlenen İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetvellerinde her taşınır grubuna ilişkin olarak gelecek yıla devreden tutar bilgilerine yer verilmektedir. İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetvellerinde yer alan tutarların ilgili yıl bilançosunun varlık hesaplarında aynen yer alması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, aşağıda yer alan tabloda da gösterildiği üzere, 2024 yılı taşınır icmal cetvellerinin 2025 yılına devreden tutarları ile 2024 yılı Bilançosunun ilgili varlık hesaplarının bakiyesinin uyumlu olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 8: Taşınır Grubu Bilanço ve İcmal Cetveli Karşılaştırma Tablosu

Hesap Kodu	2024 İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli Bakiyesi	2024 Yılı Bilanço Bakiyesi	Fark
150	96.087.114,59	95.570.253,61	516.860,98
253	9.554.293,11	188.611.547,98	-179.057.254,87
254	16.701.077,51	11.582.699,20	5.118.378,31
255	2.738.620,31	111.610.878,47	-108.872.258,16

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve Taşınır Mal Yönetimi Hesabı Cetvelleri ile Bilanço arasındaki uyumsuzluğun giderilmesi için taşınır işlemleri yapan birimlerin bilgilendirildiği belirtilmiştir.

Sonuç itibarıyla, Taşınır Kesin Hesabının düzenlenmesi sırasında sayım sonucunda sayım noksanı veya fazlası var ise gereğine göre taşınır işlem fişi düzenlemek veya muhasebe kayıtlarının yapılarak gelecek yıla devir tutarlarının ilgili yıl bilançosu ile uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir.

BULGU 6: Maddi Olmayan Duran Varlık Alımlarının Haklar Hesabında Takip Edilmemesi

İdarenin faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen ve herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan yazılım lisansları ve benzeri nitelikteki varlıkların 260-Haklar Hesabında izlenmediği, doğrudan gider kaydedildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin maddi olmayan duran varlıklar "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 209'uncu maddesinde, edinilen maddi olmayan duran varlıkların maliyet bedeli ile hesaplara alınacağı; 260-Haklar Hesabının niteliğini açıklayan 210'uncu maddesinde ise, bu hesabın bedeli karşılığı edinilen hukuki tasarruflar ile belirli alanlarda tanınan kullanma ve yararlanma gibi hak ve yetkiler dolayısıyla yapılan ve ekonomik değer taşıyan harcamaların izlenmesi için kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu Yönetmelik'in 260-Haklar Hesabının işleyişini açıklayan 211'inci maddesinde, bütçeye gider kaydıyla edinilen hakların bir taraftan bu hesaba borç, kesintilerin ilgili hesaba, ödenecek tutarın 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak kaydedilmesi; 214'üncü maddesinde ise; hakların maliyet bedellerinin, kullanılabilecekleri süre içerisinde yok edilmesini izlemek için 268-Birikmiş Amortismanlar Hesabının kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

04.11.2015 tarihli ve 29522 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 47 sıra numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nin 6'ncı maddesinde; Maddi Olmayan Duran Varlıklar ve Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar hesap gruplarında izlenen varlıklar için amortisman oranının %100 olduğu belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden anlaşılabileceği üzere İdarenin faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen, herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan belli ölçüde yararlanılan ya da yararlanılması planlanan ve yararlanma süresi bir yıldan fazla olan yazılım lisansları, etüt, proje ve benzeri nitelikteki varlıklara ilişkin harcamalar ile bunların güncellenmesine ilişkin

değerler edinme tarihindeki maliyet bedelleri ile 260-Haklar Hesabına kaydedilmeli ve hesaplara alındığı yılsonunda tamamen amorti edilmelidir.

Yapılan incelemede, toplam 258.040,00 TL tutarındaki herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan yazılım lisansları ve benzeri nitelikteki varlıkların 260-Haklar Hesabında izlenmeyip doğrudan 630-Giderler Hesabına kaydedildiği tespit edilmiştir.

Ayrıca 260 Haklar Hesabında takip edilmeyen bu varlıkların yıl sonunda amortisman kayıtlarının yapılamaması sonucu 268-Birikmiş Amortismanlar Hesabının da eksik görünmesine sebebiyet verilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve 2025 yılı itibarıyla alımı yapılan fiziksel varlığı bulunmayan yazılım lisansları ve benzeri nitelikteki varlıkların doğrudan giderleştirilmeyip 260-Haklar Hesabında muhasebeleştirilmesi uygulamasına başlandığı ifade edilmiştir. Ancak uygulamanın mevzuatına uygun olarak belirtildiği şekilde yapıldığına yönelik herhangi bir kanıtlayıcı belge gönderilmemiştir.

Sonuç olarak, maddi olmayan duran varlıkların anılan Yönetmelik ve Tebliğ hükümlerine aykırı olarak 630-Giderler Hesabı ile doğrudan giderleştirilmesi sonucunda 2024 yılı Bilançosunda 260-Haklar Hesabı ile 268-Birikmiş Amortismanlar Hesabında 258.040,00 TL tutarında hataya neden olunmuştur.

BULGU 7: Peşin Tahsil Edilen Kira Gelirlerinin Muhasebe Hesaplarında Dönemsellik İlkesine Uygun Olarak İzlenmemesi

İdarece kiraya verilen taşınmazlardan kira bedelleri peşin tahsil edilenlere ilişkin muhasebe kaydının dönemsellik ilkesine uygun olarak yapılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 380-Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı'nın niteliğini açıklayan 286'ncı maddesinde; bu hesabın içinde bulunan dönemde ortaya çıkan fakat gelecek aylara ait olan peşin tahsil edilmiş gelirlerin izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 380-Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı'na ilişkin işlemleri açıklayan 287'nci maddesinde, gelecek aylara ait olarak peşin tahsil edilen gelirlerin, ilgili oldukları ay sonlarında tahakkuk ettirilmek üzere bu hesapta izleneceği; 380-Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı'nın işleyişini açıklayan 288'inci maddesinde ise, peşin tahsil edilen

gelirlerin, içinde bulunulan aya ait olan kısmının 600-Gelirler Hesabı'na kaydedileceği, sonraki aylarda tahakkuk ettirilmesi gereken kısmının 380-Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı'na kaydedileceği, 380-Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı'nda kayıtlı tutarlardan ilgili oldukları ay sonlarında gelir olarak tahakkuk ettirilenlerin bu hesaba borç, 600-Gelirler Hesabı'na alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 480-Gelecek Yıllara Ait Gelirler Hesabı'na ilişkin işlemleri açıklayan 337'nci maddesinde, peşin tahsil edilen gelirlerin, içinde bulunulan aya ait olan kısmının 600-Gelirler Hesabı'na, gelecek aylarda tahakkuk ettirilmesi gerekenlerin 380-Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı'na, içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemlerde tahakkuk ettirilmesi gerekenlerin bu hesaba alacak, bu hesapta kayıtlı tutarlardan tahakkuk zamanına bir yıldan az süre kalanların dönem sonunda bu hesaba borç, 380-Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı'na alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, kira bedelinin İdareye peşin olarak ödendiği kiralamalarda 380-Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı'na ve 480-Gelecek Yıllara Ait Gelirler Hesabı'na herhangi bir kayıt yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve 2025 yılı itibarıyla ilgili birimlerle irtibata geçilerek peşin tahsil edilen kira bedellerinin dönem ayırıcı hesaplarda izlenmesinin sağlanacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, peşin tahsil edilen kira bedellerinin dönem ayırıcı hesaplarda izlenmesi gerekmektedir.

BULGU 8: Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında İzlenen Tutarların Gerçek Durumu Yansıtmaması

İdare tarafından 2024 yılı içinde 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabında izlenen ve yılı içinde tahsil edilemeyen alacakların tamamının, dönem sonunda herhangi bir takibat işlemi başlatılmadan 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına aktarıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 89'uncu maddesinde, Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabının, mevzuatı gereğince tahakkuk ettirilen faaliyet alacaklarından takibe alınan tutarlar ile bunlardan yapılan tahsilat, tecil ve terkinlerin izlenmesi için kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

Aynı Yönetmelik'in "Hesaba ilişkin işlemler" başlıklı 90'ıncı maddesinde ise; ilgili servislerce muhasebe servisine bildirilen takibe alınmış alacakların, düzenlenecek muhasebe işlem fişi ile Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına borç, ilgisine göre Gelirlerden Alacaklar Hesabı veya Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabına alacak kaydedilerek takip kayıtlarının yapılacağı, ayrıca söz konusu takibe alma işlemlerinin ilgili servislerce gün sonuna kadar muhasebeye bildirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılabileceği üzere, tahakkuk etmiş bir alacağın 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına aktarılabilmesi için söz konusu alacağa ilişkin ilgili servislerce takip işlemlerinin başlatılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, İdare tarafından 2024 yılı içinde 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabında izlenen ve yıl içinde tahsil edilemeyen alacağın tamamının, dönem sonunda herhangi bir takip işlemi başlatılmadan 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına aktarıldığı tespit edilmiştir.

Bu itibarla, takip işlemi başlatılmayan alacakların gerçeğe aykırı olarak bu hesaba aktarılması faaliyet alacakları hakkında doğru ve güvenilir bilgi sunulmasını engellediğinden 2024 yılı Bilançosunda 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabı ve 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı itibarıyla hataya neden olunmuştur.

BULGU 9: Kurumun Organize Sanayi Bölgelerine Ortaklığından Doğan Sermaye Paylarının Muhasebe Kayıtlarına Yansıtılmaması

İdarenin organize sanayi bölgeleri tüzel kişiliklerindeki katılım paylarının mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabında muhasebeleştirilmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 241-Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabı başlıklı 181'inci maddesinde, bu hesabın mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakden veya ayni olarak verilen sermaye tutarları ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zarar ile bütçeye iade olunan sermayelerin izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir. Aynı Yönetmelik'in 182'nci maddesinde, mal ve hizmet üreten kuruluşlara gerek nominal sermaye ve gerekse ayni sermaye transferi şeklindeki iştiraklerin gerçeğe uygun değerleri ile bu hesaba kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, İdarenin 3 ayrı Organize Sanayi Bölgesi tüzel kişiliğinde %47 ile %50 arasında katılım payı bulunmasına rağmen 241-Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan

sermayeler hesabında bu ortaklık payları ile ilgili herhangi bir kayıt bulunmadığı tespit edilmiştir.

Bu itibarla, kurumun ortağı olduğu OSB'lere nakden veya ayni olarak verilen sermaye tutarları ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararlar ile bütçeye iade olunan sermayeler izlenememekte ve mali tablolarda yer alan 241-Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı da eksik olarak yer almaktadır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; Kırşehir İl Özel İdaresinin Kırşehir, Kaman ve Mucur OSB'lere ortaklığı bulunduğu fakat herhangi bir ortaklık payı veya sermaye ödemesi yapılmadığı, bu sebeple de bu ortaklık payları ile ilgili herhangi bir muhasebe kaydı bulunmadığı ifade edilmiştir. İdare tarafından her ne kadar herhangi bir ortaklık payı veya sermaye ödemesi yapılmadığı ifade edilmişse de, Kırşehir İl Özel İdaresinin sermaye iştirakinin bulunduğu Organize Sanayi Bölgelerindeki ortaklık payları ile bu paylardaki değişimlere ilişkin tutarların tespitinin yapılarak muhasebe kayıtlarının yapılması gerekmektedir.

BULGU 10: Ödenen Güvence Bedellerinin Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında Takip Edilmemesi

İdare mali tablolarında verilen depozito ve teminatlar hesabının kullanılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 95'inci maddesinde, 126-Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabının, kurumca işin yapılmasının üstlenilmesi veya bir sözleşmenin ya da diğer işlemlerin karşılığı olarak geri alınmak üzere diğer kamu idareleri veya kişilere verilen depozito teminat niteliğindeki değerlerin izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 226-Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabının niteliğini ve işleyişini açıklayan 168 ve 169'uncu maddelerinde sırasıyla; kamu idarelerince, bir işin yapılmasının üstlenilmesi veya bir sözleşmenin ya da diğer işlemlerin karşılığı olarak diğer kamu idareleri veya kişilere bir yıldan daha uzun süreli verilen depozito ve teminat niteliğindeki değerlerin izlenmesi için kullanılacağı; verilen depozito ve teminatların bu hesaba borç ilgili hesaplara alacak, bu depozito ve teminatlardan geri alınanlar veya mahsup edilenlerin bu hesaba alacak ilgili hesaplara borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Elektrik, su veya doğalgaz abonelikleri için alınan bu güvence bedelleri; şirket ile ilgili enerjiyi satın almak isteyen gerçek veya tüzel kişi (müşteri) arasında imzalanacak perakende satış sözleşmesi (sözleşme) kapsamında, müşterinin borcunu ödememesi ihtimaline karşılık, borcuna mahsup edilmek üzere, şirketçe müşteriden talep edilen bedeldir. Güvence bedeli, dağıtım şirketlerinin alacaklarını tahsil edememesi durumunda mahsuben tahsil edebileceği bir tutardır. Aboneliğin sona ermesi durumunda iade edilmektedir.

Yapılan incelemede, İdare tarafından doğalgaz, elektrik ve su abonelikleri için ödenen güvence bedellerinin doğrudan giderleştirildiği ve vadesine göre 126 ve 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabına kaydedilmediği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve 2025 yılı itibarıyla ödenen güvence bedellerinin doğrudan giderleştirilmeyip 126 ve 226- Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı kullanılmak suretiyle muhasebeleştirilmeye başlandığı ifade edilmiştir. Ancak hatalı uygulamanın 2025 yılında düzeltildiğine dair herhangi bir kanıtlayıcı belge sunulmamıştır.

Sonuç olarak, aboneliklere ait güvence bedellerinin 630-Giderler Hesabı yerine 226- Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabına kaydedilmesi, ödenen güvence bedellerinin takibinin bu hesaptan yapılması ve mali tablolarda bu hesabın yer alması gerekmektedir.

BULGU 11: Duran Varlıklar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Gider Kaydedilmesi

İdarenin aktifinde kayıtlı duran varlıkların değerini, kullanım süresini ve hizmet kalitesini artıracak şekilde yapılan harcamaların, duran varlıkların değerine ilave edilmesi gerekirken, doğrudan gider kaydedildiği görülmüştür.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Maddi duran varlıklar için yapılan değer artırıcı harcamalar" başlıklı 27'nci maddesinde;

"Maddi duran varlıklar için sonradan yapılan ve o varlığın değerini, kullanım süresini, ürün ve hizmet kalitesini, sağlanan faydayı artıran veya üretilen mal veya hizmetlerin üretim maliyetini azaltan her türlü maliyet, ilgili maddi duran varlığın kayıtlı değerine ilave edilir ve amortisman hesaplamasında dikkate alınır. Bunların dışında maddi duran varlıklar için yapılan her türlü normal bakım ve onarım harcamaları gider olarak kaydedilir." denilmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin Maddi Duran Varlıklar hesap grubuna ilişkin işlemlerin düzenlendiği 187'nci maddesinde; bir varlık için yapılan harcamaların varlığın iyileştirilmesi, ömrünün uzatılması veya veriminin arttırılması sonucunu doğurması durumunda amortisman hesaplamasının varlığın yeni değeri üzerinden yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Buna göre, kamu idaresinin kullanımında bulunan duran varlıklar edinme tarihindeki maliyet bedelleri ile duran varlık hesaplarına kaydedilmelidir. Söz konusu varlıkların iyileştirilmesi, ömrünün uzatılması veya veriminin artırılması amacı ile yapılan değer artırıcı harcama tutarlarının da bu varlıkların kayıtlı değerlerine ilave edilmesi gerekmektedir. Söz konusu varlıkların giderleştirilmesi ise kendilerinden beklenen yararlanma süresi içerisinde amortisman ayırmak sureti ile yapılmalıdır.

Diğer yandan, amortisman ve tükenme paylarına ilişkin açıklamaların yer aldığı 47 sıra no.lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nin 6'ncı maddesinde;

“... ”

(2) Ancak, maliyet bedeli, 28/12/2006 tarihli ve 2006/11545 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Taşınır Mal Yönetmeliğinin eki listede yer alan dayanıklı taşınırınların her biri için 14.000 TL'yi, 13/9/2006 tarihli ve 2006/10970 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelikte yer alan taşınmazlar için 34.000 TL'yi aşmayan duran varlıklar ile tutarına bakılmaksızın Maddi Olmayan Duran Varlıklar ve Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar hesap gruplarında izlenen varlıklar için amortisman oranı % 100 olarak belirlenmiştir. Diğer bir ifadeyle maliyet bedeli bu tutarlara kadar olan duran varlıklar, hesaplara alındığı yılın sonunda tamamen amorti edilir.

(3) Hesaplarda kayıtlı duran varlıklar için yapılan harcamalardan yukarıda belirtilen limitleri aşanlar değer artırıcı harcama olarak kabul edilir. denilmektedir.

Ayrıca amortisman limitlerinin güncellenmesine ilişkin Ekim 2023 yılında Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından yapılan duyuruda mevcut limitlerin taşınırılar için 52.000,00 TL, taşınmazlar için 114.000,00 TL olduğu ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, 2024 yılı içerisinde İdareye ait duran varlıklar için ömürlerini uzatacak ve verimlerini artıracak şekilde bakım onarım harcaması yapıldığı ve bu harcama

tutarlarının ait oldukları varlıkların değeri ile ilişkilendirilmeksizin 630-Giderler Hesabına kaydedilerek giderleştirildiği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve 2025 yılı itibarıyla maddi duran varlıkların değerini, kullanım süresini ve hizmet kalitesini artıracak şekilde yapılan harcamaların doğrudan giderleştirilmeyip duran varlığın kayıtlı değerine ilave edilmesi ve amortisman hesaplamasında dikkate alınması suretiyle işlem tesis edilmeye başlandığı ifade edilmiştir. Ancak hatalı uygulamanın 2025 yılında düzeltildiğine dair herhangi bir kanıtlayıcı belge sunulmamıştır.

Sonuç olarak, maddi duran varlıklar için sonradan yapılan ve o varlığın değerini, kullanım süresini, ürün ve hizmet kalitesini, sağlanan faydayı artıran veya üretilen mal veya hizmetlerin üretim maliyetini azaltan her türlü maliyet, ilgili maddi duran varlığın kayıtlı değerine ilave edilmesi ve amortisman hesaplamasında dikkate alınması gerekmektedir.

BULGU 12: Mali ve Maddi Duran Varlıklar İçin Enflasyon Düzeltme İşlemlerinin Eksik Yapılması

İdarenin yıl sonu bilançosunda 241-Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı, 254-Taşıtlar Hesabı, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-) ve 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına kayıtlı tutarlara enflasyon düzeltmesi işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

16.12.2023 Tarihli ve 32401 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinde Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması konulu, 85 sıra No.lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nin "Enflasyon düzeltmesi işlemleri" başlıklı 5'inci maddesinde;

Yönetmelik kapsamındaki kamu idarelerinin 31/12/2023 tarihli mali tablolarının maddede yer alan şartlara bakılmaksızın enflasyon düzeltmesine tabi tutulacağı,

Enflasyon düzeltmesine tabi tutulacak hesapların Yönetmelik eki EK-1'de yer alan parasal olmayan kalemler olduğu, enflasyon düzeltmesi sonrası yeni değer, ilgili kalemlerin kayıtlı değerlerinin Yönetmelik eki EK-2'de yer alan formüle göre hesaplanan düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle bulunacağı, bulunan yeni değer ile eski değer arasındaki farkın, enflasyon düzeltmesi olarak kayıtlara alınacağı,

Enflasyon düzeltmesi yapılan yıldan sonraki yıllarda enflasyon düzeltmesi şartlarının bulunması halinde önceki yıl enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş kalemlerin taşıma katsayısı kullanılarak düzeltileceği, taşıma katsayısının EK-2’de yer alan formüle göre hesaplanacağı

Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabı ile mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabının enflasyon düzeltmesi işlemlerinin, ilgili kuruluşların enflasyon düzeltmesi işlemleri esas alınarak yapılacağı, bu kuruluşlarca yapılan enflasyon düzeltmesi işlemlerine ilişkin belgelerin ilgili kamu idaresine gönderileceği, ilgili kamu idaresinin muhasebe birimi sermaye hareketlerine ilişkin bu belgeleri esas alarak muhasebeleştirme işlemlerini yapacağı, enflasyon düzeltmesi ve sermaye hareketlerine ilişkin kuruluştan alınan belgelerin bir nüshasının muhasebeleştirme belgesine ekleneceği,

Birikmiş amortisman tutarlarının, ait oldukları varlığın düzeltme katsayısı ile düzeltileceği,

Hükümleri yer almıştır.

Mezkûr Yönetmelik’in “Enflasyon düzeltmesine yönelik muhasebe kayıtları” başlıklı 6’ncı maddesinde;

“(1) Parasal olmayan varlık kalemlerinin enflasyon düzeltmesi işlemine tabi tutulması sonucunda ortaya çıkan farklar, ilgili hesaba borç ve 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabına alacak kaydedilir.

(2) Birikmiş amortisman tutarlarında yapılan düzeltme sonucu ortaya çıkan farklar, 257-Birikmiş Amortismanlar ve Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabına alacak, 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabına borç kaydedilir.

(3) Dönem sonu işlemleri kapsamında 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabının kalanı, geçici 1 inci maddede belirtilen durum haricinde 690-Faaliyet Sonuçları Hesabına aktarılır.”

Denilmiştir.

Aynı Yönetmelik’in;

“İlk düzeltme işlemi için uygulanacak özel katsayılar” başlıklı Geçici 2’nci maddesinin ikinci fıkrasında ise; kapsamdaki kamu idarelerinin 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına ilişkin enflasyon düzeltme işlemleri 2023 yılı mali tablolarının ait olduğu aya ilişkin fiyat

endeksinin, 2022 yılı Aralık ayı fiyat endeksine bölünmesi sonucu hesaplanacak katsayı ile yapılacağı belirtilmiştir.

Yapılan incelemede; İdarenin yıl sonu bilançosunda 241-Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı, 254-Taşıtlar Hesabı, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-) ve 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına kayıtlı tutarlara enflasyon düzeltmesi işlemleri yapılması gerektiği halde bu işlemlerin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve Özel İdarenin mali ve maddi duran varlıklar için yıllık enflasyon düzeltme işlemlerinin mevzuatına uygun olarak yapılmasına devam edileceği ve 241-Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı, 254-Taşıtlar Hesabı, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-) ve 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına kayıtlı tutarlara da enflasyon düzeltmesi işlemlerinin yapılacağı ifade edilmiştir.

Bu itibarla, açıklanan tebliğ hükümlerine göre enflasyon düzeltmesi işlemleri yapılması, oluşacak olumlu/olumsuz farkın dönem sonu işlemleri kapsamında 690-Faaliyet Sonuçları Hesabına aktarılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 13: Kırşehir İl Özel İdaresinin Mülkiyetinde Bulunan Taşınmazlara Ait Envanter ve Değerleme İşlemlerinin Tamamlanmaması ve İlgili Hesaplara Kaydının Yapılmaması Nedeniyle Mali Tablolarda Taşınmazlarla İlgili Hesapların Doğru Bilgi Sunmaması

İdare mülkiyetinde bulunan taşınmazlara ilişkin Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümleri gereği yapılması gereken envanter ve değer tespit işlemlerinin tamamlanmadığı ve ilgili hesaplara kaydedilmediği görülmüştür.

Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ait taşınmazların kaydına ve icmal cetvellerinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslarla ilgili olarak 13.09.2006 tarih ve 2006/10970 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik çıkarılmıştır. 01.01.2006 tarihinden itibaren geçerli olan bu Yönetmelik 02.10.2006 tarih ve 26307 nolu Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Ancak 2006 yılından 2014 yılına kadar geçen sürede Yönetmelik'te öngörülen kamu idarelerinin mülkiyetinde bulunan taşınmazların miktar ve cins olarak kayıt altına alınması ile ilgili işlemler tamamlanamamıştır. Ayrıca kayıt altına alınan taşınmazların sadece bir kısmı

ilgili varlık hesaplarında kayıt altına alındığından kamu idareleri mali tablolarının taşınmazlar hakkında tam ve doğru bilgi sunması da sağlanamamıştır.

Bu durum nedeniyle Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in bazı maddeleri 03.06.2014 tarih 2014/6455 sayılı BKK ile değiştirilmiştir.

Buna göre Yönetmelik'in değişik 5'inci maddesinin birinci fıkrasında; *"taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleri, kamu idarelerine ait taşınmazların mevcutlarla birlikte içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilenlerin ve elden çıkarılanların miktar ve değer olarak takip edilmesi amacıyla kayıt altına alınmasıdır. Kayıtların belgeye dayanması esastır."* hükmü getirilmiştir.

Yine söz konusu 5'inci maddeye getirilen ek ikinci fıkrada da kayıt işlemlerinde esas alınacak değerlendirme kriterleri belirlenmiştir. Buna göre tapuda kayıtlı taşınmazlardan maliyeti belirli olanların maliyet bedeli, maliyet bedeli belirlenemeyenlerin rayiç değeri, bu iki değeri belli olmayanlar ile fıkra da sayılan diğer taşınmazların ise iz bedeli üzerinden kayıtlara alınması gerekmektedir.

Taşınmaz kayıtları bu şekilde yapıldıktan sonra bu kayıtlar muhasebe birimlerine gönderilerek ilgili varlık hesaplarına kaydedilmesi sağlanacaktır. Nitekim Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 187'nci maddesinde maddi duran varlıkların hesaba alınması ile ilgili işlemler ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Kamu idarelerince taşınmazların envanterinin yapılmasına tüm taşınmazların tespiti ile başlanması gerekmektedir. Ancak taşınmazın tapudaki kayıtları ile mevcut kullanım şeklinde farklılıklar olabilmektedir. Örneğin tapuda arsa olarak kayıtlı bir taşınmazın üzerine okul inşa edildiği halde kayıtlara bu durum yansımamış olabilmektedir. Tapu kayıtları ile mevcut kullanım şekillerinin uyumlu hale getirilmesi işlemi cins tashihi olarak nitelendirilmekte olup, bu işlem kamu idarelerinin başvurusu üzerine tapu idarelerince gerçekleştirilmektedir. Ancak burada imar ve iskân izni ile ilgili sorunların yanı sıra ciddi bir harç bedeli ödenmesi durumu ortaya çıkmaktadır. Harç bedeli ödenmesi konusunda kamuya bu kapsamda bir muafiyet sağlanmadığı için de bu zorunluluklar yerine getirilememektedir.

Bu konudaki sorunun çözülebilmesi için Yönetmelik'in "Cins Tashihlerinin Yapılması" başlıklı 10'uncu maddesinin 1'inci fıkrasında aynen *"Kamu idarelerince; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, taşınmazlar mevcut kullanım şekli ile kayıtlara alınır. Kamu idareleri taşınmazların cins tashihi için gerekli işlemleri yaparlar."*

(Ek cümle:RG-16/12/2020-31336-C.K.-3304/4 md.) Ancak kamu idarelerinin savunma, güvenlik ve istihbarat hizmetlerinde kullandığı taşınmazlardan, ilgili idarelerce belirlenenlerin cins tashihleri yapılır.” hükmü getirilmiştir. Bu hükümle cins tashihi işlemleri tapu kayıtlarından bağımsız hale getirilmiş ve taşınmazların kamu idarelerince mevcut kullanım şekliyle kaydının yapılarak mali tablolarla gösterilmesine öncelik verilmiştir. Böylece kamu idarelerinin tapu kayıtları bakımından cins tashihi ile ilgili işlemleri daha sonra yapmalarına olanak sağlanmıştır.

Kamu taşınmazlarının kayda alınmasıyla ilgili kriterler bu şekilde olmakla birlikte Yönetmelik değişikliğinin yürürlüğe girdiği 19.06.2014 ile tüm işlemlerin yerine getirilmesi için tanınan süre olan 31.12.2016 tarihine kadar olan geçiş sürecinde de idarelere yapılması gereken bazı görevler verilmiştir.

Buna göre söz konusu Yönetmelik’in “Mevcut Taşınmazların Kaydına İlişkin İşlemler” başlıklı Geçici 1’inci maddesi ile mevcut taşınmazların kaydında esas alınacak değerlerle ilgili geçici düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan düzenlemede;

“(1) Yönetmeliğin 5’inci maddesinin ikinci fıkrasına göre maliyet bedeli veya rayiç değerleri üzerinden muhasebe kayıtlarına alınması gereken taşınmazlar bu değerler üzerinden kayıtlara alınuncaya kadar emlak vergi değerleri üzerinden ve aşağıdaki şekilde kayıtlara alınır:

a) Taşınmazların fiili envanteri emlak vergi değerleri üzerinden kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerince, mevcut kullanım şekilleri esas alınarak en geç 30/09/2014 tarihine kadar tamamlanır ve bu Yönetmelik ekinde yer alan formlara ve icmal cetvellerine kaydedilir.

b) Fiili envanteri yapılan taşınmazlara ait bilgiler muhasebe kayıtları yapılmak üzere ilgili muhasebe birimlerine verilir. Muhasebe birimleri, kayıtlı taşınmazları ilgili hesaplardan 01/10/2014 tarihi itibarıyla çıkarır ve aynı tarihte fiili envanter bilgileri üzerinden muhasebe kayıtlarını yapar.

(2) Yönetmeliğin 5’inci maddesine göre yapılması gereken işlemler 31/12/2016 tarihine kadar tamamlanır.” denilmektedir.

Düzenleme ile ilgili ayrıntılı açıklamaya Muhasebat Genel Müdürlüğünün 25.07.2014 ve 16.09.2014 tarihinde yayınlanan Taşınmaz Envanteri konulu genel yazılarında yer verilse

de birçok kamu idaresi tarafından 01.10.2014 tarihi itibarıyla yapılması gereken işlemler yapılamamıştır.

Sonuçta kamu idarelerince 31.12.2016 tarihine kadar tüm taşınmazların tespiti, mevcut kullanım şekliyle kayda alınması, maliyet, rayiç ya da iz bedellerinin tespiti ile muhasebe birimlerinde ilgili varlık hesaplarına kayıt ve güncelleme işlemlerinin tamamlanması gerekmekte iken 17.03.2017 tarih ve 30010 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 06.02.2017 tarih ve 2017/9854 nolu Bakanlar Kurulu Kararı ile mezkûr Yönetmelik'in geçici 1'inci maddesinin 2'inci fıkrasında yer alan 31.12.2016 ibaresi 31.12.2017 şeklinde değiştirilmiş ve 01.01.2017 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu madde metni “(2) *Yönetmeliğin 5nci maddesine göre yapılması gereken işlemler 31.12.2017 tarihine kadar tamamlanır.*” şeklinde olup, ek süre Yönetmelik'in sadece 5'inci maddesinde yer alan taşınmazların değer tespiti ile ilgili işlemler için verildiğinden taşınmazların mevcut kullanım şekliyle kayda alınması ve varlık hesaplarına kaydedilmesinin tamamlanmış olması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, İdarenin mülkiyetinde bulunan yaklaşık 2700 adet taşınmazın tespit ve değerlendirilmesine yönelik birtakım çalışmaların yapıldığı, taşınmazların tespiti ve envanterinin çıkarılması konusunda çalışmaların son aşamaya geldiği, tespit ve envanteri yapılan taşınmaz bilgilerinin e-içişleri otomasyon sisteminin taşınmaz modülüne işlendiği, ancak bu çalışmaların bitirilerek muhasebe kayıtlarına esas olacak şekilde ilgili cetvellerin muhasebe birimine intikal ettirilmediği anlaşılmıştır. Ayrıca E-içişleri otomasyon sistemi taşınır modülüne girişi yapılan taşınmazların ilgili varlık hesaplarına muhasebe kayıtlarının tamamlanmadığı görülmüştür.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in 7'inci maddesinde taşınmazların kaydına ilişkin olarak kullanılacak form ve cetveller açıklanmıştır. Buna göre, Tapuda kayıtlı olan taşınmazlar, tapuda kayıtlı olmayan taşınmazlar, orta malları, genel hizmet alanları ve sınırlı ayni hak tesis edilen taşınmazlar için Yönetmelik ekinde yer alan formların düzenlenerek yeniden kayıt işlemlerinin yapılabilmesi için Mali Hizmetler Müdürlüğüne gönderilmesi gerekmektedir.

Bu tespitler ışığında Kırşehir İl Özel İdaresine ait taşınmazların envanterinin 31.12.2024 tarihine gelindiğinde hala tamamlanmadığı, mevcut kullanım şekli ile ilgili cetvellere kaydının ve ilgili varlık hesaplarında gösterilmesinin sağlanmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda kamu idaresinin 2024 yılı kesin mizan ve bilançosunda yer alan 250 Arazi ve

Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı, 252 Binalar Hesabı, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı ve 500 Net Değer Hesabında yer alan tutarlar gerçeği yansıtmamaktadır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve mülkiyeti Özel İdareye ait taşınmazların Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümleri doğrultusunda envanter çalışmalarının yapılması ve muhasebe kayıtlarının tamamlanması için gerekli işlemlerin tesis edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, İdare mülkiyetinde bulunan taşınmazlar için söz konusu Yönetmelik hükümleri gereği yapılması gereken envanter ve değer tespit işlemlerinin tamamlanarak muhasebe kayıtlarının yapılması gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İl Sınırlarında Faaliyet Gösteren Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşların Cari Giderlerini, Kendilerine Tahsis Edilen Cari Ödenekleri İl Özel İdaresine Aktarmak Suretiyle Gerçekleştirmeleri

Kırşehir ilinde faaliyet gösteren bazı kamu kurum ve kuruluşların, Bakanlıklarınca görev alanına giren hizmetleri sağlamak amacıyla tahsis edilen cari ödeneklerini, yatırım ödenekleri gibi Kırşehir İl Özel İdaresine aktardığı ve bu suretle cari giderleri gerçekleştirdikleri görülmüştür.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun İl Özel İdaresinin görev ve sorumluluklarını düzenleyen 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde yapmakla görevli ve yetkili olduğu,

Söz konusu maddenin ek fıkrasında; bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşlarının; yapım, bakım ve onarım işleri, devlet ve il yolları, içme suyu, sulama suyu, kanalizasyon, enerji nakil hattı, sağlık, eğitim, kültür, turizm, çevre, imar, bayındırlık, iskan, gençlik ve spor gibi hizmetlere ilişkin yatırımlar ile bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşlarının görev alanına giren diğer yatırımları, kendi bütçelerinde bu hizmetler için ayrılan ödenekleri il özel idarelerine aktarmak suretiyle gerçekleştirebilecekleri; aktarma işleminin ilgili bakanın onayıyla

yapılacağı ve bu ödeneklerin tahsis amacı dışında kullanılamayacağı; İşin, il özel idaresinin tabi olduğu usul ve esaslara göre sonuçlandırılacağı hükme bağlanmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükmünden anlaşılabileceği üzere, bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları sadece ilgili maddede sayılan ve yatırım harcaması olarak değerlendirilebilecek harcamalar için il özel idarelerine ödenek aktarabileceklerdir. Bununla birlikte ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde yapmakla görevli ve yetkilidirler.

Yapılan incelemede, Kırşehir ilinde yer alan 112 acil çağrı merkezinin ve ilk ve orta öğretim kurumları dışındaki temel eğitim okullarının cari harcama niteliğindeki elektrik, doğalgaz, su, internet, mal ve hizmet alımı vb. giderleri için de mevzuata aykırı olarak 112 Acil Çağrı Merkezi ve İl Milli Eğitim Müdürlüğüne ödenek aktarılmakta ve söz konusu aktarma İl Özel İdaresince kabul edilerek bu harcamalar İl Özel İdaresi üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Sonuç olarak, diğer kurum ve kuruluşlardan gelen ödenek aktarma ve harcama taleplerinden sadece yatırım harcamaları için aktarılan ödeneklerin kabul edilmesi, cari giderler için tahsis edilen ödeneklerin kabul edilmeyerek söz konusu cari harcamaların İl Özel İdaresi üzerinden gerçekleştirilmemesi gerekmektedir.

BULGU 2: Bakanlıklar ve Diğer Merkezi İdare Kuruluşları Tarafından İl Özel İdaresine Aktarılan Kaynakların İade Edilmemesi

Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları tarafından İl Özel İdaresine aktarılan kaynakların 26.07.2024 tarihi itibarıyla kullanılmayan kısımlarının hizmeti yaptıran idarelere iade edilmediği görülmüştür.

26.07.2024 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7521 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununda bazı değişiklikler yapılmıştır.

7521 sayılı Kanun’un 14. maddesi ile 5302 sayılı Kanun’un “İl özel idaresinin görev ve sorumlulukları” başlıklı 6’ncı maddesinin üçüncü fıkrası değiştirilmiştir.

5302 sayılı Kanun’un 6’ncı maddesinin üçüncü fıkrasına göre, Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşlarının fıkarda belirtilen işlerle ilgili yatırımları kendi bütçelerinde bu hizmetler için ayrılan ödenekleri kullanarak il özel idarelerine kaynak aktarmak suretiyle

gerçekleştirme imkânı bulunmaktadır. Aktarma işlemi ilgili bakanın onayıyla yapılır ve bu ödenekler tahsis amacı dışında kullanılamaz. Yine aynı fıkraya göre il özel idareleri de bütçe imkanları ölçüsünde bu yatırımlara kendi bütçesinden ödenek aktarabilir.

Söz konusu fıkra 7521 sayılı Kanun ile yapılan düzenlemeye göre; kaynak transferleri, mevzuatı gereğince yapılacak avans ödemeleri hariç ilgili işe ait hakediş raporlarına istinaden hizmeti yaptıran idarenin bütçesine gider kaydedilmek suretiyle yapılır. İl özel idareleri aracılığıyla yapılacak işlere ilişkin ödeneklerin kamu kurum ve kuruluşlarının bütçelerinde ayrı tertiplerde izlenmesi gerekir. Ayrıca, bu ödeneklerden diğer tertiplere aktarma yapılamaz ve bahse konu ödenekler başka amaçlarla kullanılamaz. Ancak, söz konusu tertiplerde yer alan ödeneklerden harcanmayan kısımların ilgili kurumun ertesi yıl bütçesine devren ödenek kaydedilebilmesi mümkündür. Fıkra 7521 sayılı Kanun'un 15'inci maddesi ile 5302 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 5'te (Ek:18/7/2024-7521/15 md.) *"Bu Kanunun 6'ncı maddesinin üçüncü fıkrasının bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilmeden önceki haline göre Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları tarafından il özel idarelerine aktarılan kaynaklardan bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla kullanılmayan kısımları il özel idarelerince hizmeti yaptıran idareye iade edilir. İade edilen tutarlar genel bütçeli kuruluşlarda genel bütçeye gelir, diğer idarelerde ise kendi bütçelerine gelir kaydedilmek üzere ilgili idarenin merkez muhasebe birimi hesabına yatırılır. Yatırılan bu tutarlar karşılığı ilgili kurum veya kuruluş bütçesine idarelerce ödenek kaydedilebilir. Bu madde kapsamında kaydedilen ödeneklerden harcanmayan kısımları ertesi yıl bütçesine devren ödenek kaydetmeye ilgili kamu idaresi yetkilidir."* denilmiştir.

Ayrıca, 7521 sayılı Kanun'un 15'inci maddesi ile 5302 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 5'te (Ek:18/7/2024-7521/15 md.) *"Bu Kanunun 6'ncı maddesinin üçüncü fıkrasının bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilmeden önceki haline göre Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları tarafından il özel idarelerine aktarılan kaynaklardan bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla kullanılmayan kısımları il özel idarelerince hizmeti yaptıran idareye iade edilir. İade edilen tutarlar genel bütçeli kuruluşlarda genel bütçeye gelir, diğer idarelerde ise kendi bütçelerine gelir kaydedilmek üzere ilgili idarenin merkez muhasebe birimi hesabına yatırılır. Yatırılan bu tutarlar karşılığı ilgili kurum veya kuruluş bütçesine idarelerce ödenek kaydedilebilir. Bu madde kapsamında kaydedilen ödeneklerden harcanmayan kısımları ertesi yıl bütçesine devren ödenek kaydetmeye ilgili kamu idaresi yetkilidir."* denilmiştir.

5302 sayılı kanuna 7521 sayılı Kanun'un 15'inci maddesi ile eklenen Geçici Madde 5'e göre: 5302 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinin üçüncü fıkrasının değiştirilmeden önceki haline göre Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları tarafından il özel idarelerine aktarılan kaynakların bu maddenin yürürlük tarihi olan 26.07.2024 tarihi itibarıyla kullanılmayan kısımlarının il özel idarelerince hizmeti yaptıran idareye iade edilmesi gerekmektedir. İl özel idareleri tarafından İade edilen tutarların genel bütçeli kuruluşlarda genel bütçeye, diğer idarelerde ise kendi bütçelerine gelir kaydedilmek üzere ilgili idarenin merkez muhasebe birimi hesabına yatırılması gerekir. Yatırılan tutarlar ilgili idarenin bütçesine ödenek kaydedilebilir.

İlgili kamu idaresinin bu madde kapsamında kaydedilen ödeneklerin harcanmayan kısımlarını ertesi yıl bütçesine devren ödenek kaydetme yetkisi bulunmaktadır.

Yapılan incelemede, 26.07.2024 tarihinden önce mevzuatta sayılan işler için aktarılmış olan ödeneklerden kullanılmayan kısımlarının İdarece, hizmeti yaptıran bazı idarelere iade edilmediği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları tarafından İl Özel İdaresine aktarılan kaynakların kullanılmayan kısımlarının hizmeti yaptıran idarelere iade edilmesi ile ilgili işlemlerin yerine getirileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, 26.07.2024 tarihinden önce mevzuatta sayılan işler için aktarılmış olan ödeneklerden kullanılmayan kısımların İdarece hizmeti yaptıran idarelere iade edilmesi ve bu tarihten sonraki ödenek aktarımlarının, mevzuatı gereğince yapılacak avans ödemeleri hariç ilgili işe ait hakediş raporlarına istinaden yapılması gerekmektedir.

BULGU 3: Gelirlerin Tahakkuk Kaydının Yapılmaması

İdare alacaklarının doğduğu anda ilgili servislerince muhasebe birimine bildirilmediği ve tahakkuk kayıtlarının yapılmadığı tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 38’inci maddesinde; “*Kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanlar, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumludur.*” denilmektedir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin 4’üncü maddesinin (ff) bendinde ve Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin “Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinde; “*Tahakkuk esası: Bir ekonomik değerin yaratıldığında, başka bir şekle dönüştürüldüğünde mübadeleye konu edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda muhasebeleştirilmesini....ifade eder.*” denilmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabının niteliğini ve işleyişini düzenleyen 86 ila 88’inci maddelerine göre; mevzuatı gereğince tahakkuk ettirilen alacakların ilgili servislerce tahakkuk bilgileri ile birlikte muhasebe birimine bildirilmesi ve muhasebe birimince 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabına

borç, 600 Gelirler Hesabına alacak kaydedilerek tahakkuk kayıtlarının yapılması gerekmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabının İşleyişini düzenleyen 88'inci maddesi ve 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabının niteliğine ilişkin 89'uncu maddesi uyarınca; mali yılsonuna kadar tahsili gereken alacaklardan tahsil edilemeyen tutarlar, mali yılsonunda takibat servisine veya hukuk birimine devredilerek 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına kaydedilmelidir.

Birim müdürlükleri kendi görev alanlarına giren faaliyetlerinden doğan gelirlerin hesaplanması, kesinleşmesi ve tahsilinin takibi ile ilgili bir takım iş süreçlerini yerine getirmektedirler. Ancak idare gelirleri tahakkuk aşamasında mali hizmetler birimine bildirilmemektedir. Yasalarda öngörülen bir kamu geliri ilgili birimince tahakkuk ettirildiğinde mali hizmetler birimine bildirilmelidir. Mali hizmetler birimi gelirlerin tahakkuk kayıtlarının yapılması, tahsilinin sağlanması ve tahsil zamanı geçmiş alacakların takibinin yapılması ile görevlidir.

Yapılan incelemede taşınır ve taşınmaz kira ve satış gelirleri, jeotermal kaynakları kullanan işletmelerden alınan pay ve ücretler, maden işletmelerinden alınan paylar, işyeri açma ve çalışma ruhsat harçları, imar ve iskan ruhsatları ile izinlerinden alınan harç ve ücretler ile idari para cezalarının, alacağın doğduğu anda ilgili servislerince muhasebe birimine bildirilmediği ve tahakkuk kayıtlarının yapılmadığı görülmüştür.

Mali hizmetler birimi gelirlerin tahsili aşamasında 120-Gelirlerden Alacaklar hesabına borç ve alacak kaydederek tahakkuk kaydı oluşturmaktadır. Ancak tüm gelir tahakkuklarının kayıtlara alınmaması sebebiyle tahsili sağlanmayan alacakların 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına kaydı yapılmamaktadır.

Gelirlerden tahsili gecikenlerden bir kısmı mali hizmetler birimi tarafından takip edilmesi nedeniyle hukuk birimine yasal yollardan takibi için bildirilmektedir. Ancak diğer birimlerce tahakkuk bildirimleri yapılmamış olduğu için tahsil edilmesi gereken gelir miktarı, ne kadarının tahsil edilmiş olduğu, gecikmeye uğramış alacak tutarı ve hangilerinin yasal takibi için hukuk birimine gönderildiğine ilişkin sağlıklı bir bilgiye ulaşmak mümkün olmamaktadır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve 2025 yılı itibarıyla ilgili Birim Müdürlükleriyle iletişime geçilerek alacakların

doğduğu anda Mali hizmetler Müdürlüğüne bildirimlerinin yapılmasının sağlanacağı ve gelirlerin tahakkuk kaydının zamanında yapılması uygulamasına geçileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, taşınır ve taşınmaz kira ve satış gelirleri, jeotermal kaynakları kullanan işletmelerden alınan pay ve ücretler, işyeri açma ve çalışma ruhsat harçları, imar ve iskan ruhsatları ile izinlerinden alınan harç ve ücretlere ilişkin gelirlerin ilgili birimce mali hizmetler birimine bildirilmesi ve mali hizmetler birimince 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabına kaydedilerek tahakkuk işleminin tamamlanması, mali yılsonuna kadar tahsil edilemeyen tutarların, takibat servisine veya hukuk birimine devredilerek 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına kaydedilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Afet ve Acil Durumlar ile Sivil Savunmaya İlişkin Hizmetler İçin Ayrılan Ödenek Karşılığı Proje Hazırlanmaması

İdarenin 2024 yılı bütçesinden afet ve acil durumlar ile sivil savunmaya ilişkin yatırımların yerine getirilmesinde kullanılmak üzere ayrılan ödeneğin harcanmasına yönelik olarak proje hazırlanmadığı tespit edilmiştir.

20.02.2014 tarih ve 6525 sayılı Kanun'un 37 nci maddesi ile 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Ek Madde de: *"Büyükşehir belediyesi bulunan illerde büyükşehir belediyesinin gerçekleşen en son yıl bütçe giderinin en az binde biri oranında ve diğer illerde ise il özel idaresinin gerçekleşen en son yıl bütçe giderinin en az yüzde biri oranında bu idarelerce, Başkanlıkça uygun görülen afet ve acil durumlar ile sivil savunmaya ilişkin hizmetler kapsamındaki yatırım projeleri için harcama yapılır. Bu husustaki usul ve esaslar Başkanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir."* hükmüne yer verilmiştir. Maddede sözü edilen "Büyükşehir Belediyeleri ve İl Özel İdareleri Tarafından Afet ve Acil Durumlar ile Sivil Savunmaya İlişkin Yatırımlara Ayrılan Bütçeden Yapılacak Harcamalara Dair Yönetmelik" 01.02.2015 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Kanun ve Yönetmelik'in ilgili hükümlerine göre gerçekleşen en son yıl bütçe giderinin en az %1'i oranında ödeneği ayırmak, harcanacağı yatırım proje önerilerini gerektiğinde il müdürlüklerinden destek alarak geliştirmek, maliyeti 200.000 TL'yi aşan proje önerilerini Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının uygun görüşüne sunmak ve yatırım projelerini il özel idaresinin tabi olduğu mevzuata göre gerçekleştirmek il özel idarelerinin sorumluluğundadır

Bu hükümler çerçevesinde Kırşehir İl Özel İdaresinin 2024 yılı bütçe uygulaması ele alındığında; afet ve acil durumlar ile sivil savunmaya ilişkin hizmetlerde kullanılmak üzere

2024 yılın da bütçeye 2.712.000,00 TL ödenek konulmak suretiyle kaynak ayrıldığı ancak bu tutarın yıl içerisinde harcanmayarak 2025 yılına aktarıldığı anlaşılmıştır.

Ayrıca 2024 yılı bütçesinde mevcut bu kaynakla ilgili herhangi bir yatırım projesi önerisinin hazırlanarak İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğüne bildirilmediği görülmüştür.

Başlangıçta belirtilen 5902 sayılı Kanun'un "Amaç" başlıklı 1 inci maddesinin 2 fıkrasında aynen *"Bu Kanun; afet ve acil durumlar ile sivil savunmaya ilişkin hizmetlerin ülke düzeyinde etkin şekilde gerçekleştirilmesi için gerekli önlemlerin alınması ve olayların meydana gelmesinden önce hazırlık ve zarar azaltma, olay sırasında yapılacak müdahale ve olay sonrasında gerçekleştirilecek iyileştirme çalışmalarını yürüten kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonun sağlanması ve bu konularda politikaların üretilmesi ve uygulanması hususlarını kapsar"* denilmektedir. Kanun koyucunun belirtilen hizmetlerin yerine getirilmesine verdiği önem, hizmetlerin finansmanını sağlamak üzere yine aynı Kanuna konulan ve başlangıçta belirtilen özel hükümden anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü ile görüşülerek, acil durumlar ile sivil savunmaya ilişkin yatırımların yerine getirilmesinde kullanılmak üzere İdare bütçesinden ayrılan ödeneğin harcanmasına yönelik olarak proje hazırlanması için çalışma başlatılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Kırşehir İl Özel İdare 2024 yılı bütçesinden afet ve acil durumlar ile sivil savunmaya ilişkin yatırımların yerine getirilmesinde kullanılmak üzere ayrılan ödeneğin harcanmamasının, Kanun'un uygulanmasında zafiyet yarattığı düşünülmektedir.

BULGU 5: Elektrik ve Doğalgaz Alımına Ait Faturaların Zamanında Ödenmemesi Nedeniyle Gecikme Cezası Ödenmesi

Bazı elektrik ve doğalgaz tüketim faturalarının zamanında ödenmemesinden dolayı borçların oluştuğu ve bu borçlara ilişkin gecikme zammının/faizinin bütçeden ödendiği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesine göre; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye

kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.

Aynı Kanun'un "Giderin gerçekleştirilmesi" başlıklı 33'üncü maddesine göre; bütçelerden bir giderin yapılabilmesi için iş, mal veya hizmetin belirlenmiş usul ve esaslara uygun olarak alındığının veya gerçekleştirildiğinin, görevlendirilmiş kişi veya komisyonlarca onaylanması ve gerçekleştirme belgelerinin düzenlenmiş olması gerekir. Giderlerin gerçekleştirilmesi; harcama yetkililerince belirlenen görevli tarafından düzenlenen ödeme emri belgesinin harcama yetkilisince imzalanması ve tutarın hak sahibine ödenmesiyle tamamlanır.

Yine aynı Kanun'un "Ödenemeyen giderler ve bütçeleştirilmiş borçlar" başlıklı 34'üncü maddesine göre ise; ödeme emri belgesine bağlandığı halde ödenemeyen tutarlar, bütçeye gider yazılarak emanet hesaplarına alınır ve buradan ödenir. Kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenir. Ancak, sırasıyla kanunları gereğince diğer kamu idarelerine ödenmesi gereken vergi, resim, harç, prim, fon kesintisi, pay ve benzeri tutarlara, tarifeye bağlı ödemelere, ilama bağlı borçlara, ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verilir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinden ve yapılan açıklamalardan; kamu kaynağının kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu, giderlerin gerçekleştirilmesinin harcama yetkililerince belirlenen görevli tarafından düzenlenen ödeme emri belgesinin harcama yetkilisince imzalanması ve tutarın hak sahibine ödenmesiyle tamamlanacağı, kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderlerin, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödeneceği, ancak ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faizi gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verilmesi gerektiği anlaşılmaktadır

Yapılan incelemede, İdarenin bazı elektrik ve doğalgaz tüketim faturalarını zamanında ödememesi sebebiyle, fatura tutarlarıyla birlikte, ek olarak; elektrik tüketimine ait 5.036,00 TL ve doğalgaz tüketimine ait 12.438,20 TL gecikme cezası/faizi ödemesinde bulunduğu tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; gecikme cezası veya faiz gibi bütçeye ek yük getirecek durumlardan kaçınmak adına Özel İdare tarafından sarf olunan

elektrik, su ve doğalgaz faturalarının zamanında ödendiği ve bu hususlara azami dikkat gösterildiği belirtilmiştir Diğer bir anlatımla, Özel İdare bütçesinden ödenen elektrik, su ve doğalgaz faturalarında gecikme cezası/faizi ödemesi yapılmadığı ifade edilmiştir.

Ancak bu açıklamalara katılmak mümkün görünmemektedir. Söz konusu bulguda açıkça ifade edildiği üzere, 2024 yılı içerisinde elektrik tüketimine ait 5.036,00 TL ve doğalgaz tüketimine ait 12.438,20 TL gecikme cezası/faizi; 10.01.2024/53, 08.03.2024/82, 123.10.2024/4482, 14.11.2024/4748, 12.09.2024/3496, 07.02.2024/397, 12.08.2024/2990 ve 17.12.2024/5300 tarih ve No.lu ödeme emri belgeleriyle (ödeme emri belgeleri eki elektrik ve doğalgaz faturalarıya) Özel İdare bütçesinden ödenmiştir.

Sonuç olarak, İdare tarafından sarf olunan elektrik, su ve doğalgaz faturalarının zamanında ödenmesi suretiyle gecikme cezası veya faiz gibi bütçeye ek yük getirecek durumlardan kaçınılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 6: Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirlerine Uygun Olmayan Harcamaların Bulunması

17.05.2024 tarihli ve 32549 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı tasarruf tedbirlerine uygun olmayan alımların olduğu görülmüştür.

Söz konusu tasarruf genelgesinin “Temsil, Tören, Ağırılama ve Tanıtım Giderleri” maddesinde yer alan;

“Temsil ve ağırılama ödenekleri zorunlu haller dışında kullanılmayacaktır.

Uluslararası toplantılar ile milli bayramlar hariç açılış, konferans, seminer, yıl dönümü vb kutlama ve organizasyonlara ilişkin faaliyetler nedeniyle gezi, kokteyl, yemek vb davetler düzenlenmeyecek, hediye verilmeyecek ve diğer adlar altında ödeme yapılmayacaktır.

Yılbaşı ve bayram dönemlerinde kamu görevlileri tarafından gönderilecek tebrik ve kutlama mesajları elektronik ortamda gönderilecek, kamu kurum ve kuruluşlarınca kaynağına bakılmaksızın ajanda, takvim, plaket, hatıra, hediye, eşantıyon ve benzeri malzemelerin alım, basım ve dağıtımı yapılmayacaktır.

Kamu kurum ve kuruluşlarınca mevzuattan kaynaklanan zorunluluklar gereği yapılan veya kurum faaliyetleri ile doğrudan ilgili olan tanıtım giderleri hariç olmak üzere basın ve yayın organlarına ilan-reklam verilmeyecektir.”

Hükmüne rağmen;

- Kırşehir İl'ini ziyarete gelen misafirlere yemek verilmesi,

-Tıp bayramı münasebetiyle tıp fakültesinde okuyan öğrencilere hediye edilmek üzere stetoskop alınması,

Milli bayramlar dışındaki bayramlar dolayısıyla bayramlaşma ziyaretine gelen vatandaşlara ikramlık alınması,

- Etkinliklerde dağıtılmak üzere bayrak alınması,

-Çeşitli programlara ve cenaze törenlerine gönderilmek üzere çelenk alınması,

Muhtarlar toplantısında yemek verilmesi,

-Kırşehir İli'nin tarihi, kültürel ve doğal zenginliklerini görmek üzere gelen misafirlerin konaklama ve yemek giderlerinin ödenmesi ve bu misafirlere hediye edilmek üzere pekmez alınması,

- Valilik makam hizmetlerinde kullanılmak üzere alınan büyük ve küçük boy çantalara ait ödeme,

- 24 Kasım Öğretmenler günü kapsamı ile verilen yemeğe ait ödeme,

Kırşehir İli'nin tarihi, kültürel ve doğal zenginliklerini görmek üzere gelen misafirlere hediye edilmek üzere alınan onyx mermer ürünlerine ait ödeme,

Kırşehir İli'nin tarihi, kültürel ve doğal zenginliklerini görmek üzere gelen misafirlere hediye edilmek üzere alınan Neşet ERTAŞ plağına ait ödeme gibi Genelgeye uygun olmayan harcamaların yapıldığı görülmüştür

Ayrıca belirtmek gerekir ki, İdarenin temsil ve ağırlama ödeneklerinden yapılan harcamaların neredeyse tamamına yakını söz konusu 2024/7 sayılı Genelgeye uygun olmayan harcamalardır. Aynı zamanda söz konusu genelgenin yayımlandığı tarihten sonra temsil ve ağırlama ödeneklerinden yapılan harcamalar da herhangi bir azalma olmamış, aksine, Genelgeye aykırı harcamalarda artış olmuştur. Bu durum, söz konusu 2024/7 sayılı Genelgenin hiçbir şekilde dikkate alınmadığını göstermektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; Özel İdare bütçesinin Temsil, Tören, Ağırılama ve Tanıtım Giderleri tertibinden yapılan harcamaların İl genelinde kutlaması yapılan milli bayramlar ve resmi törenlere ve Kırşehir İlini ziyaret eden üst düzey misafirler için yapılan harcamalara ait olduğu, Ayrıca kültürel anlamda ve Kırşehir açısından önemli kişiler için yapılan harcamaların da aynı kalemden yapıldığı, söz konusu harcamaların, 17.05.2024 tarihli ve 32549 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri Genelgesi kapsamına girdiği belirtilmiş ve Genelge doğrultusunda İçişleri Bakanlığından, 16.05.2025 tarih ve 44658 sayılı yazı ile; 2025 yılı bütçesinin kullanımı için izin talep edildiği ve gelecek cevap doğrultusunda işlem tesis edileceği ifade edilmiştir.

Ancak İdare tarafından yapılan açıklamalara katılmak mümkün görünmemektedir. Öncelikle belirtmek gerekir ki, yazılan bulguda Özel İdare bütçesinin Temsil, Tören, Ağırılama ve Tanıtım Giderleri tertibinden yapılan milli bayramlar ve resmi törenlere ait giderler eleştiri konusu yapılmamıştır. Bulguda eleştiri konusu yapılan giderlerin tamamı, açıkça belirtildiği üzere, Genelge hükümlerine aykırı harcamalardır. Ayrıca kültürel anlamda ve Kırşehir açısından önemli kişiler için Temsil, Tören, Ağırılama ve Tanıtım Giderleri tertibinden harcama yapılabileceğine dair söz konusu Genelgede herhangi bir düzenleme de bulunmamaktadır. Diğer taraftan, Özel İdare bütçesinin Temsil, Tören, Ağırılama ve Tanıtım Giderleri tertibinden 2025 yılında yapılacak harcamalar için İçişleri Bakanlığından izin talep edilmiş olması Genelgeye aykırı olarak 2024 yılında yapılan harcamaların niteliğini değiştirmemektedir.

Sonuç itibarıyla, Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri Genelgesine uygun olmayan harcamaların yapılmaması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 7: Yapım İşlerinde Kesin Kabulden İtibaren Yüklenici ve Alt Yükleniciye Getirilen 15 Yıllık Sorumluluk Mükellefiyeti Gözetilmeden İl Özel İdaresi Bütçesinden Bina Bakım Onarımı Yapılması

Kırşehir ilinde bulunan okul ve muhtelif kamu binalarına ait kesin kabulden sonraki 15 yıllık sürede oluşan bakım onarım giderlerinin, herhangi bir ‘teknik heyet tespiti’ olmadan İl Özel İdaresi bütçesinden karşılandığı tespit edilmiştir.

Oysa 4735 sayılı Kanun’un 30’uncu maddesi ile Yapım İşleri Genel Şartnamesi’nin 20 ve 25’nci maddelerinin son fıkraları gereğince yapım işlerinde yüklenici ve alt yükleniciler, yapının fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmaması, hileli malzeme kullanılması ve benzeri nedenlerle ortaya çıkan zarar ve ziyandan, yapının tamamı için işe başlama tarihinden

itibaren kesin kabul tarihine kadar sorumlu olacağı gibi, kesin kabul onay tarihinden itibaren de 15 yıl süreyle müteselsilen sorumlu olup bu zarar ve ziyanın genel hükümlere göre (rızaen tahsilât veya alacak davası açılarak) yüklenici ve alt yüklenicilere ikmal ve tazmin ettirilmesi gerekmektedir.

4735 sayılı Kanun kapsamında sözleşmeye bağlanan ve kesin kabulden itibaren 15 yıllık süre müddeti devam eden kamu binalarında, bakım onarım gideri yapılabilmesi için öncelikle bir teknik heyet oluşturulması, söz konusu bakım onarımın kullanım hatasından mı yoksa imalat hatasından mı kaynaklandığının tespit ettirilmesi, kullanım hatasından kaynaklı bakım onarım giderlerinin bütçeden karşılanması; buna karşın yüklenici veya alt yüklenici kusurundan kaynaklanan bakım onarımın yüklenici marifetiyle yaptırılması, sonuç alınamaması durumunda kamu kaynakları ile yüklenici nam ve hesabına yaptırılıp bedelinin yükleniciden sulh veya alacak davası yoluyla tahsil edilmesi, ayrıca bu kapsamda 30’uncu maddenin gereğini yerine getirmeyen yükleniciden, geçici kabulden itibaren 15 yıl boyunca geçerli olan iş bitirme belgelerinin yaptırım mahiyetinde geri çağırılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve İdare tarafından ihale edilmek suretiyle yaptırılan okul ve kamu binalarında kesin kabulden sonraki 15 yıllık sürede oluşan bakım onarım giderlerinden, herhangi bir ‘teknik heyet tespiti’ olmadan İl Özel İdaresi bütçesinden ödenen tutarların yüklenicilerinden tahsil edilebilmesi için gerekli yasal girişimlerin yapıldığı/yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, İdare tarafından yaptırılan okul ve diğer kamu binalarının kesin kabulden sonraki 15 yıllık sürede oluşan bakım onarım giderlerinin ‘teknik heyet tespiti’ ne dayandırılmak suretiyle sadece kullanım hatasından kaynaklı bakım onarım giderlerinin İl Özel İdaresi bütçesinden karşılanması, imalat hatasından kaynaklanan giderlerin ise ilgili yüklenici tarafından karşılanması gerekmektedir.

BULGU 8: İmara Aykırı Yapılara İlişkin Encümen Kararlarının Uygulanmaması

İmar ve Kentsel İyileştirme Müdürlüğü tarafından ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapılar için düzenlenen yapı tatil zabıtlarına ilişkin mevzuatta öngörülen süre içerisinde ruhsat alınmayan veya ruhsata uygun hale getirilmeyen yapılara yönelik encümen kararlarının yerine getirilmediği görülmüştür.

3194 sayılı İmar Kanunu’nun “Ruhsatsız veya Ruhsat ve Eklerine Aykırı Olarak Başlanan Yapılar” başlıklı 32’nci maddesinde, ruhsat alınmadan yapıya başlandığı veya ruhsat

ve eklerine veya ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılarda projelerine ve ilgili mevzuatına aykırı yapı yapıldığının ilgili idarece tespitinin yapılacağı, yapının mühürlenerek inşaatın derhal durdurulacağı hüküm altına alınmıştır.

Aynı maddenin devamında; durdurma, yapı tatil zaptının yapı yerine asılmasıyla yapı sahibine tebliğ edilmiş sayılacağı, bu tarihten itibaren en çok bir ay içinde yapı sahibinin, yapısını ruhsata uygun hale getirerek veya ruhsat alarak mührün kaldırılmasını isteyeceği, aykırılığın giderilmiş olduğu veya ruhsat alındığı ve yapının bu ruhsata uygunluğu, inceleme sonunda anlaşılırsa, mührün kaldırılarak inşaatın devamına izin verileceği ifade edilmiştir.

Aksi durumda ruhsatın iptal edileceği, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan binaların, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıktırılacağı, masrafının yapı sahibinden tahsil edileceği belirtilmiştir.

Ayrıca yapı tatil tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren bir ay içinde yapı sahibi tarafından yapının ruhsata uygun hale getirilmediğinin veya ruhsat alınmadığının ilgili idaresince tespit edilmesine rağmen iki ay içinde hakkında yıkım kararı alınmayan yapılar (yıkım ve idari para cezası verilmesi yönünde karar idari bir işlem olup İdare Mahkemelerine 60 gün içerisinde başvurulması halinde itiraz yolu açıktır) ile hakkında yıkım kararı alınmış olmasına rağmen altı ay içinde ilgili idaresince yıkılmayan yapıların, yıkım maliyetleri döner sermaye işletmesi gelirlerinden karşılanmak üzere Bakanlıkça yıkılabileceği veya yıktırılabilceği, bu durumda yıkım maliyetlerinin %100 fazlası ile ilgili idareden tahsil edileceği, ilgili idarenin ödememesi durumunda 5779 sayılı Kanun gereğince aktarılan paylarından kesilerek tahsil olunacağı hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede, ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı kaçak yapılar ile alakalı yasal süreler içerisinde inşaat ruhsatı alınmadığından bahisle 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 32'nci maddesi gereğince İl Encümeni tarafından alınan yıkım kararlarının yasal süresi/süreci sonunda İdare lehine kesinleşmesine karşın toplam 17 adet yapı için herhangi bir işlem yapılmadığı tespit edilmiştir.

Ayrıca, imara aykırılığın giderilmemesi halinde ek mali külfetlerin doğabileceği anlaşılmıştır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; Kaçak yapıların yıkımı ile ilgili bir Komisyon teşkil edilmek suretiyle ilgili süreçlerin titizlikle takip edildiği belirtilmekle birlikte, söz konusu 17 adet kaçak yapıya ilişkin alınmış olan İl Encümeni Yıkım Kararlarının

uygulanması ile ilgili olarak bir takım zorlukların bulunduğu, kimi kaçak yapı sahiplerinin İdari Yargıya başvurarak Yürütmeyi Durdurma Kararı aldıkları ve bu sebeple yıkım kararlarının uygulanamadığı, ayrıca idare mahkemesi kararlarının aynı zamanda temyiz başvurularına da konu edilmesi sebebiyle sürecin çok uzayabildiği ve telafisi imkansız durumlara yol açmamak adına yıkım kararlarının uygulanabilmesi için nihai yargı kararının beklendiği belirtilmiştir.

İdare tarafından kimi kaçak yapı sahiplerinin yargıya başvurarak yürütmeyi durdurma kararı almaları nedeniyle sürecin titizlikle takip edildiği ifade edilmişse de söz konusu kaçak yapılardan sadece 2 adet kaçak yapı sahibinin yargıya başvurarak yürütmeyi durdurma kararı aldıkları görülmüştür. İmara aykırılığın giderilmemesi halinde ek mali külfetlerin doğabileceği de dikkate alınarak mevzuat hükümleri çerçevesinde kesinleşen encümen kararlarının uygulanması gerektiği açıktır.

Sonuç olarak, yıkım kararı alınan ruhsatsız ya da ruhsat eklerine aykırı yapılara ilişkin gerek ek mali külfet gerekse ileride telafisi mümkün olmayan zararlar ile karşılaşılması için mevzuat hükümleri çerçevesinde kesinleşen encümen kararlarının uygulanması gerektiği düşünülmektedir.

BULGU 9: İdarece Ödenmesi Gereken Su Tahlil ve Analiz Ücretlerinin Ödenmemesi ve Muhasebe Kayıtlarına Alınmaması

İl Sağlık Müdürlüğünce köylerde yapılan ve İdareye fatura edilen su tahlil ve analiz ücretlerine ilişkin ödenmeyen fatura bedellerinin muhasebe kayıtlarına alınmadığı görülmüştür.

İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik'in "İzleme, Dezenfeksiyon ve Analiz Özellikleri" başlıklı 10'uncu maddesinde tüketime sunulan içme kullanma suları, yönetmelik eki tablolarında belirtilen sıklıklarda ve ekinde belirtilen tablolarda yer alan parametrik değerlere uyulup uyulmadığını belirlemek, suyun organoleptik ve mikrobiyolojik kalitesi ile aynı zamanda içme suyu arıtımının yapılması durumunda, bu arıtımın (özellikle dezenfeksiyon) etkili olup olmadığı hakkında düzenli bilgi sağlamak için gerekli verileri temin etmek maksadıyla denetleme ve kontrol izlemesine tabi tutulacağı belirtilmektedir.

İlgili maddenin devamında, halkın tüketimine sunulan içme kullanma suyu denetim ve analiz işlemlerinin suyun kalitesinin denetimi niteliğinde olduğu, mevzuata uygunluk denetimi amacıyla alınacak su numunelerinin İl Sağlık Müdürlüğünce alınacağı, alınan su numune analizlerinin Sağlık Bakanlığınca yetki verilen laboratuvarlarda yaptırılacağı, Kurumca yapılacak veya yaptırılacak her türlü tetkik ve tahlil bedelinin ilgili mahalli idarece

karşılanacağı, belediyelerce ödenecek tetkik ve tahlil bedellerinin, Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarına belediyelerce tahakkuk ettirilecek su kullanım bedellerinden mahsup edileceği ve buna ilişkin usul ve esasların Kurumca belirleneceği ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 5'inci maddesinde; mahalli idarenin içme kullanma suyu temin edilmesinden sorumlu olan belediye veya il özel idaresini ifade ettiği hüküm altına alınmıştır.

5302 sayılı İl Özel İdare Kanunu'nun "İl özel idaresinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 6'ncı maddesinde ise mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla; belediye sınırları dışında su sağlanmasına yönelik tesislerin yapılması görevi il özel idarelere verilmiştir.

Ayrıca, 09.11.2022 tarihli ve 32008 sayılı Resmî Gazete'de Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'na eklenen geçici madde ile İl özel idarelerinin sorumluluğunda bulunan içme sularının Sağlık Bakanlığınca yapılan veya yaptırılan her türlü tetkik ve tahlil bedellerinden il özel idarelerince 30/9/2022 tarihine kadar ödenmemiş olan alacak tutarlarının ferîleriyle birlikte terkin edileceği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda ele alınan mevzuat gereği, Kırşehir ilindeki köylerin içme ve kullanma suyu temininden sorumlu idare Kırşehir İl Özel İdaresi olduğundan İl Sağlık Müdürlüğünce yapılan köylerdeki su tahlil ve analiz ücretleri İl Özel İdareye fatura edilmektedir. Ancak, İl Sağlık Müdürlüğünce idare adına fatura edilen söz konusu tahlil ve analiz bedellerinin 09.11.2022 tarihindeki terkin işlemlerinden sonra da ödenmediği ve 2024 yılı sonu itibarıyla ödenmeyen toplam tutarın 1.098.255,00 TL'ye ulaştığı tespit edilmiştir.

Diğer taraftan, idareye ilgili Yönetmelik kapsamında yüklenen sorumluluk gereği İl Sağlık Müdürlüğünce yaptırılarak idareye bildirilen su tahlil ve analiz fatura bedellerinin muhasebe kayıtlarının yapılarak içinde bulunulan yılın faaliyet dönemi tablosu ile mali tablolarında yer almasının sağlanması adına Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 254'üncü maddesi gereği 329-Diğer Çeşitli Borçlar Hesabı kullanılarak giderleştirilmesi, faturalar ödendiğinde ise söz konusu hesabın ters kayıt ile kapatılması gerekmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından;bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve Kuruma fatura edilen su tahlil ve analiz ücretlerinin ödenebilmesi için ödenek ayrılacağı ve akabinde ise ödeneceği ifade edilmiştir. Yapılması planlanan bu ödemelerin muhasebe kayıtlarına alınması konusunda ise herhangi bir açıklama yapılmamıştır.

Sonuç olarak, idarenin ilgili fatura bedellerini herhangi bir cezaya maruz kalmamak adına ödemesi gerektiği düşünülmektedir.

BULGU 10: Kırşehir İl Özel İdaresi Personel Limited Şirketine ait Giderlerin Özel İdare Bütçesinden Karşılanması

Kırşehir İl Özel İdaresi tarafından personel temini için kurulan Personel Limited Şirketinden doğrudan hizmet alımı suretiyle istihdam edilen personele ilişkin yaklaşık maliyetin hazırlanmadığı, Şirket ile İdare arasında sözleşme imzalanmadığı ve ayrıca söz konusu Şirkete ait, Personel alımına ilişkin giderler haricindeki, diğer bütün giderlerin de İl Özel İdaresi bütçesinden karşılandığı tespit edilmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu’nun “Şirket kurulması” başlıklı 52’nci maddesinde il özel idarelerinin kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabileceği belirtilmiştir.

Diğer taraftan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 11’inci maddesinde; esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletmelerin Ticari işletme olduğu ifade edilmiştir.

Aynı Kanun’un 16’ncı maddesinde ise; Ticaret şirketleriyle, amacına varmak için ticari bir işletme işleten vakıflar, dernekler ve kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan kurum ve kuruluşların da tacir sayılacağı ifade edilmiştir.

Belirtilen mevzuat hükümlerine göre, mahalli idare tarafından kurulan sermaye şirketleri 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na göre faaliyet gösteren şirketlerdir. Dolayısıyla gelir ve giderlerinin kendi ticari faaliyetleri sonucunda oluşması gerekmekte olup giderlerinin bağlı oldukları Mahalli idare tarafından karşılanması mümkün değildir.

Diğer yandan, 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım sözleşmeleri kapsamında yükleniciler tarafından çalıştırılan kişilerin, mahalli idare şirketlerinde işçi statüsüne geçirilmesinin ve Belediyelerin personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerini, doğrudan hizmet alımı suretiyle Belediye şirketlerine gödürebilmesinin yolu açılmıştır. Bu kapsamda, 28.04.2018 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 2018/11608 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile “İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel

Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar” yürürlüğe konulmuştur.

Anılan Usul ve Esaslar’ın “Hizmetlerin gördürülmesi” başlıklı 6’ncı maddesinin üçüncü fıkrasında; bu kapsamda yapılacak personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerin bedelinin tespitinde, Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği’nin yaklaşık maliyetin tespitine ilişkin hükümlerine uyulmasının zorunlu olduğu ve bu Usul ve Esaslarda düzenlenmeyen hususlarda Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği eki Hizmet İşleri Genel Şartnamesi ve ilgili diğer mevzuat hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir. Ayrıca taraflar arasında sözleşme imzalanmasının zorunlu olduğu ise yine anılan Usul ve Esaslar’ın dördüncü fıkrasında belirtilmiştir.

Bununla birlikte söz konusu Usul ve Esasların 5’inci maddesinin dördüncü fıkrasında;

“İdare tarafından şirkete personel gideri için yapılacak aylık ödemelerin toplamı, hizmet alımı sözleşmesinde öngörülen işçi ücretleri esas alınarak hesaplanan;

a) Asgari İşçilik maliyeti, b) Asgari işçilik maliyeti üzerinden hesaplanan %4 sözleşme giderleri ve genel giderler, c) İşçilikle bağlantılı aynı giderler,

ç) Asgari işçilik maliyeti ve işçilikle bağlantılı aynı giderler toplamı üzerinden %7’ye kadar belirlenecek kâr,

dâhil işçilik giderleri toplamını aşamaz. İşçi ücretlerinin tespitinde asgari ücrette meydana gelen artışlar dikkate alınır. Asgari işçilik maliyeti, sözleşme giderleri ve genel giderler ile işçilikle bağlantılı aynı giderler ve kâr oranı, kamu ihale mevzuatı esas alınarak belirlenir.”

Denilmiştir.

Yapılan incelemede, İdare ile İdare şirketi arasındaki personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı için yaklaşık maliyet hazırlanmadığı, sözleşme imzalanmadığı tespit edilmiştir. Diğer taraftan Şirketin personel ücreti ödemelerine ilave olarak diğer bütün giderlerinin de (92.399.643,52 TL) Özel İdare bütçesinden karşılandığı anlaşılmıştır.

Oysa, İl Özel İdaresinin söz konusu Şirketten personel temin ederken bu işe ait yaklaşık maliyetin hazırlanması ve ilgili doğrudan temin sözleşmesinin imzalanması zorunludur. Bu sözleşmeye dayanarak her ay itibarıyla Şirkete hakediş ödemelerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Şirketin gelirleri Özel İdare tarafından yapılan hakediş ödemelerinden ibarettir. Bütün giderlerini de bu gelirlerden karşılaması gerekmektedir. Dolayısıyla Şirketin giderlerinin tamamını kendi bütçesinden karşılanması adına, Özel İdare ile yapacağı sözleşmede ve eki yaklaşık maliyet cetvelinde; Asgari İşçilik maliyeti, Asgari işçilik maliyeti üzerinden

hesaplanan %4 sözleşme giderleri ve genel giderler, İşçilikle bağlantılı aynı giderler ve Asgari işçilik maliyeti ve işçilikle bağlantılı aynı giderler toplamı üzerinden %7'ye kadar belirlenecek kâr rakamlarının, Şirket giderlerini karşılayacak şekilde belirlenmesi gerekmektedir. Bu durumda dahi Şirket giderlerinin tamamının karşılanması mümkün olmuyor ise, bu giderlerin mevzuatta yeri olmayan yöntem olan Özel İdare bütçesinden karşılanması yerine, ilgili mevzuatına uygun şekilde sermaye artırımını yoluna gidilmesi vb yöntemler ile Şirketin kaynak probleminin çözülmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve İdare ile İdare şirketi arasında doğrudan temin ile personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı yapılırken yaklaşık maliyetin hazırlanacağı ve sözleşme imzalanacağı belirtilmiş ve ayrıca mevzuatında belirtilen ve bulguda bahsedilen diğer tedbirlerin de alınması suretiyle Şirket giderlerinin Özel İdare bütçesinden karşılanması uygulamasına son verileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, İdare şirketlerine yapılacak hakediş ödemelerinin temel dayanağı, İdare ile şirket arasında imzalanan sözleşmelerdir. Buna göre, Hizmet Alım İhaleleri Uygulama Yönetmeliği süreçlerine uyulması, bu kapsamda yaklaşık maliyet cetveli hazırlanması ve hesaplanan bedel üzerinden sözleşme imzalanması, bu sözleşmeye dayanılarak Şirkete aylık hakedişlerinin ödenmesi ve Şirket giderlerinin bu şekilde elde edilen gelirlerinden karşılanması ve Özel İdare Bütçesinden doğrudan kaynak aktarılmaması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 11: Yoksullara Mikro Kredi Verilmesi İçin Vakfa Aktarılan Kaynağın Takip Edilmemesi

Yoksullara mikro kredi verilmesi için geçmiş yıllarda vakfa aktarılan kaynağın geri ödenmesine ilişkin herhangi bir çalışma yapılmadığı görülmüştür.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'na göre "yoksullara mikro kredi verilmesi" İdarenin görev ve sorumlulukları arasında sayılmıştır.

Aynı Kanun'da, İl özel idaresinin, il genel meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda; kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, dernekler, vakıflar ve 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebileceği belirtilmiştir.

Bu hükme dayanılarak İdare ile bir vakıf arasında, yoksullara mikro kredi verilmesi hizmetinin ortak hizmet projesi şeklinde yürütülmesi maksadıyla 15.08.2008 tarihinde protokol imzalanmıştır.

Protokollerin “Tarafların Yükümlülüklerini” düzenleyen ilgili maddesinde belirtildiği üzere; uygulamanın gelişmesine uygun olarak, ihtiyaç duyulacak ilave fonun sağlanması için Valilik ve Vakıf gayret gösterecektir. Bu protokol gereği aktarılan kaynak, Vakfa bir doğrudan kaynak aktarımı veya bağış olmayıp sadece mikro kredi faaliyeti için kullanılacaktır.

Yapılan incelemede, söz konusu protokol kapsamında, İdare tarafından mikro kredi projelerinde kullanılmak üzere 26.08.2008 tarih ve 3189 ödeme emri belgesi ile 40.000 TL ve diğer ödemelerle birlikte toplam 65.000-TL’nin Vakfın banka hesabına aktarıldığı, söz konusu tutarın kurum mali tablolarında yer aldığı fakat kredinin geri alınmasına yönelik herhangi bir çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve söz konusu kredinin tahsili için gerekli çalışmaların başlatıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, bahsi geçen kredinin tahsili için gerekli hukuki işlemlerin yapılması ve sürecin takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 12: Jeotermal Kaynak Kullanan İşletmelerden %1 İdare Payının Belirlenmesi ve Alınması Süreçlerinde Hatalı Uygulamalar Bulunması

Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu Uygulama Yönetmeliğine göre jeotermal kaynak kullanan işletmelerden alınan idare payının belirlenmesi ve tahsilatı süreçlerinde hatalı uygulamalar yapıldığı görülmüştür.

Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu’nun “Devir, sicil, ihale, harç, teminat ve idare payı” başlıklı 10’uncu maddesi birinci fıkrasının (e) bendinde;

“İdare payı: Akışkanın; doğrudan ve/veya dolaylı olarak seralarda, elektrik üretimi ve konut ısıtmasında kullanıldığı tesislerde gayrisafi hasılatının %1’i tutarında idare payı ödenir. Akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı olarak kaplıca ve diğer alanlarda kullanıldığı tesislerde ise kullanılan yıllık toplam ısı enerjisi değeri ve reenjeksiyon durumu dikkate alınarak kullanılan suyun bir metreküpü 1,5 Türk lirası tutarını geçmeyecek şekilde, hesaplama yöntemi Bakanlık tarafından yönetmelikle belirlenen idare payı ödenir.

... ” hükmü yer almaktadır.

Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu Uygulama Yönetmeliği’nin “İdare payı” başlıklı 20’nci maddesinde;

“(1) **(Değişik:RG-11/3/2021-31420)** Akışkanın; doğrudan ve/veya dolaylı olarak seralarda, elektrik üretimi ve konut ısıtmasında kullanıldığı tesislerde gayrisafi hasılatının %1’i tutarında idare payı her yıl Haziran ayı sonuna kadar idareye ödenir.

(2) **(Ek:RG-11/3/2021-31420)**⁽¹⁾ Akışkanın; doğrudan ve/veya dolaylı olarak kaplıca ve benzeri termal tesisler ile ısı enerjisinin kullanıldığı kurutma, soğutma, balık yetiştiriciliği vb. diğer tesislerde; kullanılan yıllık toplam ısı enerjisi değeri ve reenjeksiyon durumu dikkate alınarak Ek-15 tablodaki, doğal mineralli sular ile jeotermal kökenli gazların doğrudan ve/veya dolaylı olarak kullanıldığı tesislerde ise Ek-16 tablodaki hesaplama yöntemine göre belirlenen tutarda, idare payı bir sonraki yılın Nisan ayı sonuna kadar beyan edilir, Haziran ve Eylül aylarında iki eşit taksitte idareye ödenir.

a) İdare payının belirlenmesi için Ek-15 ve Ek-16 tablolarındaki hesaplama parametrelerini karşılayacak nitelikteki sayaçlar, akışkanı kullananlar tarafından takılır.

b) Yıllık ödenmesi gereken idare payının belirlenmesi için takılacak sayaçlar; bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç üç ay içerisinde faaliyete geçirilecektir. Sayacın olmadığı söz konusu süre için veya sayaç arızasının haklı sebeplerle giderilemediği durumlarda, ölçülebilen dönemlerin ortalaması alınarak beyan verilir.

... ”

Ayrıca mezkûr Yönetmelik’te, gayrisafi hasılatın; kaynaklardan sınai ve/veya ticari ciro oluşturmak üzere yararlanan işletmenin kaynaklarla ilgili toplam yıllık cirosu olduğu, tesislere ait tahakkuk eden her türlü mal ve hizmet satış bedelleri, faizler ile kira gelirlerinin gayrisafi hasılatı dahil olduğu hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede;

İdare payının belirlenmesine ilişkin Yönetmelik hükümlerine göre Ek-15 ve Ek-16 tablodaki hesaplamaların uygulamasına geçilemediği,

%1 idare payının işletmelerden net mal ve hizmet satışı tutarı üzerinden alındığı,

15.01.2016 tarih ve 23 karar no.lu İl Genel Meclisi Kararı ile jeotermal suların işletilmesi, kiralanması, fiyat belirlenmesi gibi nedenlerle Kanunen %1 idare payı alınmak şartıyla, İdarenin yaklaşık yüzde 79 ortaklığı bulunan Kırşehir Termal Turizm ve San. AŞ'ye devredilmesinin kararlaştırıldığı,

Söz konusu Şirketin jeotermal kullanan işletmelerle yaptığı abonelik sözleşmelerinde hesaplanacak idare payının Kırşehir Termal Turizm ve San. A.Ş tarafından İdareye ödeneceğine ilişkin hükme yer verdiği tespit edilmiştir.

Jeotermal suların işletilmesi, kiralanması, fiyat belirlenmesi gibi nedenlerle İdarenin yaklaşık yüzde 79 ortaklığı bulunan Kırşehir Termal Turizm ve San. AŞ'ye devredilmesi olağan bir uygulama iken %1 idare paylarının söz konusu İdare Şirketi tarafından işletmeler adına İdareye ödenecek olmasının mevzuat hükümlerine uygun olmadığı değerlendirilmektedir.

Her ne kadar Şirketin ayrı bir tüzel kişiliği bulunsa da Şirketin yılsonu finansal tabloları ile yıllık faaliyet raporunun onaylanması, kâr payı hakkında karar verilmesi ve kazanç paylarının belirlenmesi Türk Ticaret Kanunu'nun 616'ncı maddesi uyarınca Genel Kurulun yetkisinde olup Genel Kurul Şirketin ortaklarından yani Özel İdarenin yetkililerinden oluşmaktadır. Mevzuat hükümlerinden %1 idare payının jeotermal kullanan işletmeler tarafından ödeneceği açıktır. Bu nedenle gerek ilgili mevzuatın açık hükümleri gerekse Özel İdarenin ortaklığındaki Şirket tarafından idare paylarının İdareye ödenmesinin uygun olmayacağı değerlendirildiğinde abonelik sözleşmelerinde yer verilen hükmün ileride İdareyi de bağlayıcı sorunlara yol açmaması açısından düzeltilmesi uygun olacaktır.

Ayrıca, İdare payının belirlenmesine ilişkin Yönetmelik hükümlerine göre Ek-15 ve Ek-16 tablodaki hesaplamaların uygulamasına geçilmesi, %1 idare payının ciro üzerinden hesaplanacağı işletmelerden idare payının brüt mal ve hizmet satışı tutarı üzerinden belirlenmesi gerekmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve konu ile ilgili olarak İl Özel İdaresi Su ve Kanal Hizmetleri Müdürlüğünün ve Kırşehir Termal Turizm ve San. AŞ'nin bilgilendirildiği belirtilmiş ve uygulamadaki hataların giderilmesinin sağlanacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, jeotermal kaynak kullanan işletmelerden alınan idare payının belirlenmesi ve tahsil edilmesi süreçlerinin Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu Uygulama Yönetmeliğine uygun olarak yürütülmesi gerekmektedir.

BULGU 13: Organize Sanayi Bölgesi Kanunu'na Göre İl Özel İdaresine Gönderilmesi Gereken İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Harcıyla İlgili Gerekli Takibin Yapılmaması

Kırşehir ilinde bulunan ve İl Özel İdaresinin sorumluluğundaki organize sanayi bölgelerindeki işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerlerinden söz konusu ruhsatların harcıyla ilgili özel idareye herhangi bir ödeme gerçekleştirilmediği görülmüştür.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 7'nci maddesinin a ve f bendinde kanunlarla verilen görev ve hizmetleri yerine getirebilmek için her türlü faaliyette bulunmak, gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri için kanunlarda belirtilen izin ve ruhsatları vermek ve denetlemek ile özel kanunları gereğince il özel idaresine ait vergi, resim ve harçların tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak özel idarenin yetki ve imtiyazları arasında sayılmıştır.

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nun 4'üncü maddesinde, yürürlüğe giren imar plânına göre arazi kullanımı, yapı ve tesislerinin projelendirilmesi, inşası ve kullanımıyla ilgili ruhsat ve izinler ile işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının OSB tarafından verileceği ve denetleneceği, işyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesi sırasında işyeri açma ve çalışma ruhsatına ilişkin harçların OSB tarafından tahsil edilerek ilgili belediye veya il özel idaresi hesabına yatırılacağı ifade edilmektedir.

Yapılan incelemede, Kırşehir Belediyesi mücavir alanının dışında yer alan ve İl Özel İdaresinin sorumluluğunda bulunan organize sanayi bölgelerindeki iş yeri açma ve çalışma ruhsatı harçlarıyla ilgili gerekli takibin yapılmadığı, OSB tarafından İdareye herhangi bir ödeme gerçekleştirilmediği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve Özel İdarenin sorumluluk alanında bulunan organize sanayi bölgeleri ile yazışmalar yapılmak suretiyle organize sanayi bölgeleri tarafından tahsil edilen söz konusu harçların İdare hesaplarına yatırılmasının sağlanacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, 2024 ve geçmiş yıllara ilişkin İdare tarafından gerekli çalışmaların yapılarak OSB tarafından tahsil edilen harçların Özel İdareye gönderilmesinin temin edilmesi gerekmektedir.

BULGU 14: Dağıtım Şirketince Yapılması Gereken Ancak Çeşitli Nedenlerle İdare Bütçesinden Karşılanmayan Dağıtım Tesis Giderlerinin Elektrik Dağıtım Şirketinden Talep Edilmemesi

İdare tarafından yapımı gerçekleştirilen okul ve hizmet binalarının ilgili dağıtım şirketi tarafından karşılanması gereken trafo kurulum giderlerinin İl Özel İdaresi bütçesinden karşılanmasına rağmen ilgili dağıtım şirketinden talep edilmediği tespit edilmiştir.

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 3'üncü maddesine göre, dağıtım şirketi, belirlenen bir bölgede elektrik dağıtımını ile iştigal eden tüzel kişiyi ifade eder.

Dağıtım tesisi ise, 02.01.2014 tarih ve 28870 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Elektrik Piyasası Dağıtım Yönetmelik'in 4'üncü maddesine göre; iletim tesislerinin ve dağıtım gerilim seviyesinden bağlı üretim ve tüketim tesislerine ait şalt sahalarının bittiği noktadan sonraki nihayet direğinden, alçak gerilim seviyesinden bağlı tüketicilerin yapı bina giriş noktalarına kadar, bina giriş ve sayaç arası hariç, elektrik dağıtımını için teçhiz edilmiş tesis ve teçhizat ile dağıtım şirketince teçhiz edilen ya da devralınan sayaçları ifade etmektedir.

28.01.2014 tarih ve 28896 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmelik'in 3'üncü maddesi gereğince dağıtım tesisi, *"İletim tesislerinin ve dağıtım gerilim seviyesinden bağlı üretim ve tüketim tesislerine ait şalt sahalarının bittiği noktadan sonraki nihayet direğinden, alçak gerilim seviyesinden bağlı tüketicilerin yapı bina giriş noktalarına kadar, bina giriş ve sayaç arası hariç, elektrik dağıtımını için teçhiz edilmiş tesis ve teçhizat ile dağıtım şirketince teçhiz edilen ya da devralınan sayaçları"*; bağlantı hattı *"Tüketicilerin iç tesisatını dağıtım şebekesine bağlamak için gerekli ve bu Yönetmelik kapsamında belirtilen mesafe sınırları dâhilinde olan; AG'den bağlı tüketiciler için yapı bina giriş noktasından itibaren dağıtım şebekesine kadar, OG'den bağlı tüketiciler için tüketicinin şalt sahasının bittiği noktadan itibaren dağıtım şebekesine kadar olan hattı"*; bağlantı noktası *"İletim tesislerinin ve dağıtım gerilim seviyesinden bağlı üretim ve tüketim tesislerine ait şalt sahalarının bittiği noktadan sonraki nihayet direğini ve alçak gerilim seviyesinden bağlı tüketicilerin yapı bina giriş noktasını"*, ifade eder.

Nitekim adı geçen Yönetmeliğin "Dağıtım tesisi sınırları" başlıklı 15'inci maddesinde; *"Dağıtım sistemine bağlı tüketiciler açısından, bağlantı noktasından kullanım yerine kadar olan tesis ve teçhizat tüketicinin mülkiyetindedir. Bağlantı noktası dâhil olmak üzere bağlantı noktasından itibaren hattın geri kalan kısmı dağıtım tesisidir."* Denilerek bağlantı noktası dâhil

olmak üzere bağlantı noktasından itibaren geri kalan hattın dağıtım tesisi olduğu açıkça hüküm altına alınmıştır.

Dolayısıyla alçak gerilim (AG) seviyesinden bağlı tüketiciler için enerjinin yapı bina giriş noktalarına kadar getirilmesi, orta gerilim (OG) seviyesinden bağlı tüketiciler için tüketim tesislerine ait şalt sahalarının (trafoların) bittiği noktadan sonraki nihayet direğine kadar getirilmesi dağıtım şirketlerinin sorumluluğundadır. Görüldüğü üzere hem alçak gerilim hem orta gerilim seviyesinden bağlı tüketicilere bağlantı noktasına kadar enerjinin getirilmesi (trafo dahil) maliyeti dağıtım şirketine aittir.

Dağıtım şirketi ihtiyaç sahibi kişi ve kurumların enerji talebini, meskûn mahal içinde ve meskûn mahal dışında farklı zaman dilimlerinde karşılaması gerektiği 28.01.2014 tarih ve 28896 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliği’nin 10’ncu maddesinde hüküm altına alınmıştır. Buna göre adı geçen Yönetmelik’in 10’uncu maddesinde; *“Meskûn mahal içinde bulunan kullanım yerlerine yönelik bağlantı taleplerinin, bağlantı anlaşmasının imzalandığı tarihten itibaren; Sadece AG (alçak Gerilim) bağlantı hattının gerekli olduğu durumlarda 2 (iki) ay, Mevcut AG şebekesinde kapasite artışı veya ilave tesis yapılması gereken durumlar ile mevcut dağıtım transformatörü tesisinde güç artışı yapılması gereken durumlarda 4 (dört) ay, Yeni bir dağıtım transformatörü veya dağıtım merkezi yapılması gereken durumlarda 6 (altı) ay, Sadece OG (Orta Gerilim) bağlantı hattının gerekli olduğu durumlarda 4 (dört) ay, OG bağlantı hattı dışında, 2 (iki) km’ye kadar OG şebeke tesis edilmesi gereken durumlarda 6 (altı) ay, OG bağlantı hattı dışında, 2 (iki) km’den daha uzun OG şebeke tesis edilmesi gereken durumlarda 18 (on sekiz) ay içinde karşılanması esastır. Meskûn mahal dışında bulunan kullanım yerlerine yönelik bağlantı talepleri kullanıcının bağlantı başvurusunda bulunduğu tarihten itibaren en geç 5 yıl içinde karşılanır.”* denilmiştir.

Enerji dağıtımı ile ilgili “meskûn mahal” ifadesi ise Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmelik’in Tanımlar ve Kısaltmalar başlıklı 3’üncü maddesinde; *“Meskûn mahal: 2/11/1985 tarihli ve 18916 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Plansız Alanlar İmar Yönetmeliğinde belirtilen “yerleşme alanı” ve “belediye ve mücavir alan sınırları dışında kalan köy ve mezraların yerleşik alanı ve civarı” ile mera, yaylak (yayla) ve kışlakların ilgili mevzuata göre geçici yerleşime açılan kısımlarını, ...ifade eder.”* şeklinde tanımlanmıştır.

Görüldüğü üzere meskûn mahal alan kapsamı oldukça geniş düzenlenmiş, meskûn mahal dışında kalsa bile köy ve mezraların yerleşik alanı ve civarı ile mera, yaylak ve

kışlakların geçici yerleşime açılan kısımları bile meskûn mahal olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla dağıtım şirketinin; AG şebekesi tesis edilmesi durumunda en fazla 6 ay içinde, OG şebekesi tesis edilmesi durumunda ise en fazla 18 ay içinde (trafo dâhil) gerekli şebekeyi tesis ederek enerjiyi sağlaması gerekmektedir.

Bu durumda yukarıda belirtildiği üzere (meskûn mahal içinde veya dışında) enerjinin bina giriş noktalarına kadar getirilmesi dağıtım şirketlerinin sorumluluğunda olmakla beraber, 28.01.2014 tarih ve 28896 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmelik’in (Değişik: RG-1/6/2017-30083) 10/A maddesinin 4-c fıkrasında; “...bağlantı talebinin karşılanabilmesi için dağıtım şirketi tarafından bildirilen sürenin başvuru sahibi tarafından uzun bulunması ve bağlantı talebinin dağıtım şebekesi yapılarak karşılanabilir olması halinde gerekli yatırım 21 inci madde kapsamında başvuru sahibi tarafından üstlenilebilir.” denildiğinden, dağıtım şirketlerinin sorumluluğunda olan dağıtım tesis giderleri bazı durumlarda dağıtım sistemine bağlantı başvurusu yapan gerçek ve tüzel kişiler tarafından karşılanabilmektedir.

Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmelik’in yukarıda bahsedilen 21’inci maddesinde;

“MADDE 21 – (1) (Değişik: RG-1/6/2017-30083) Üretim ve tüketim tesislerinin dağıtım sistemine bağlanabilmesi veya dağıtım sistemine bağlı üretim ve tüketim tesislerinin güç artışı taleplerinin karşılanabilmesi için, sistem kullanımı açısından kapasitenin yetersiz olması nedeniyle, genişleme yatırımı veya yeni yatırım yapılmasının gerekli olduğu hallerde, söz konusu yatırım dağıtım şirketi adına, bağlantı yapmak isteyen veya güç artışı talep eden gerçek veya tüzel kişi tarafından ilgili mevzuat kapsamındaki teknik standartlar sağlanarak yapılabilir veya finanse edilebilir.

(2) (Değişik: RG-1/6/2017-30083) Başvuru sahibinin gerekli dağıtım şebekesinin yapımını üstlenmeyi tercih etmesi durumunda; dağıtım şirketi ile başvuru sahibi arasında, ilgili dağıtım tesisine ilişkin finansman ve bağlantı koşulları gibi hususların düzenlendiği tesis yapım sözleşmesi imzalanır. Bu durumda söz konusu dağıtım tesisinin projesinin hazırlanması başvuru sahibinin sorumluluğunda olup, projenin hazırlanabilmesine ilişkin etüt için gerekli olan tüm bilgiler dağıtım şirketi tarafından sağlanır. Finansman yönteminde ise dağıtım şirketi ile başvuru sahibi arasında tesis edilecek dağıtım varlıklarının maliyetinin finanse edilmesine ilişkin koşullarının yer aldığı bir sözleşme imzalanır. Bu yöntemde proje hazırlama sorumluluğu dağıtım şirketine aittir....”

denilerek hangi durumlarda başvuru sahibi gerçek veya tüzel kişilerin tesisler için yeni yatırımları finanse edebileceği ve dağıtım şirketi ile başvuru sahibi arasında, ilgili dağıtım tesisine ilişkin finansman ve bağlantı koşulları gibi hususların düzenlendiği tesis yapım sözleşmesinin imzalanacağı hüküm altına alınmıştır

Adı geçen Yönetmelik'in 21'inci maddesinin 3 numaralı fıkrasında ise; “(3) (Değişik: RG-1/6/2017-30083) Bu durumda gerçekleşen yatırıma ait bedel, dağıtım şirketi tarafından bağlantı görüşünde verilen bağlantı talebinin karşılanabileceği tarihteki yıl içerisinde en fazla on iki aylık eşit taksitle, yatırımı yapan veya finanse eden gerçek veya tüzel kişiye, muhataba ulaşılabilmesi halinde tesisin bulunduğu yerdeki en yakın banka ya da PTT şubesine, hak sahip veya sahipleri adına yatırımlar olarak ödenir. Dağıtım tesisinin geçici kabulünün, dağıtım şirketinin bağlantıyı karşılayabileceğini öngördüğü tarihten sonra yapılması halinde ödeme geçici kabulün yapıldığı tarihi takip eden yıl içerisinde söz konusu dağıtım tesisinin bulunduğu yerlere ilişkin kullanım haklarının, geri ödemenin yapılacağı yıla kadar TEDAŞ adına temin edilememiş olması halinde ise ödeme, bu hakların tamamının TEDAŞ adına temin edildiği yılı takip eden yıl içerisinde yapılır. Dağıtım şirketi ilgili dağıtım tesisini, varlık kayıtlarına ödemenin yapıldığı tarihte ekler.”

denilmek suretiyle dağıtım şirketinin, başvuru sahibince üstlenilip ödenen yatırım bedelini en fazla 12 eşit taksitle geri ödemesi gerektiği hususunu hükme bağlamıştır.

Öte yandan ilgili Yönetmelik'in 21'inci maddesinin 5 numaralı fıkrasında; “Bu madde hükümleri uyarınca yapılan dağıtım tesisinin geçici kabulünün yapıldığı ayı takip eden aydan itibaren, geri ödemenin yapılacağı ilk taksit tarihine kadar geri ödemesi yapılmamış tutar Tüketici Fiyat Endeksi oranında güncellenir. Vadesinde geri ödemesi yapılmamış taksitlere ilişkin tutara, vade tarihinden itibaren 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun hükümlerine göre belirlenen kanuni faiz oranı uygulanır.” denilmiştir.

Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliğinin 10/B maddesi 4 üncü Fıkrasında; “Bağlantı hattının kullanıcı tarafından tesis edilecek olması halinde, dağıtım şirketi ile kullanıcı arasında, bağlantı hattının tesisine, kullanım haklarına ve devrine ilişkin bir tesis yapım sözleşmesi imzalanır. Altıncı fıkra kapsamındaki bağlantı hattı enerjilendirme tarihinden itibaren beş yıl sonra, diğer bağlantı hatları enerjilendirme tarihinde herhangi bir işleme gerek kalmaksızın dağıtım şirketine devredilmiş kabul edilir.” denilmiştir.

Aynı maddenin 6 1ci Fıkrasında ise “Meskun mahal dışındaki 500 metreyi aşan OG bağlantı hatları, enerjilendirme tarihinden itibaren beş yıl boyunca bağlantı hattı niteliğini

korur ve bu süre sonunda dağıtım şebekesi kapsamına alınır. Bağlantı hatlarının işletme ve bakımı, tesislerin enerjilendirilmesinden itibaren dağıtım şirketinin sorumluluğundadır.” denilmiştir.

Yapılan incelemede, Kırşehir İl Özel İdaresi tarafından yapımı gerçekleştirilen bazı okul ve hizmet binaları için gerekli olan trafo kurulum giderlerinin İl Özel İdaresince karşılandığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve Özel İdaresi bütçesinden karşılanan ve enerji dağıtım şirketi uhdesinde olan söz konusu yatırım tesis giderlerinin ilgili enerji dağıtım şirketinden kanuni faizleri ile birlikte geri alınması için gerekli girişimlerin yapılacağı ve müteakip uygulamalarda ise, trafo kurulum giderlerinin dağıtım şirketi tarafından karşılanabilmesi için ihale öncesi gerekli tedbirlerin alınacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, kamu binalarının hizmete açılmasının gecikmemesi için Kırşehir İl Özel İdaresince karşılanan enerji dağıtım şirketi uhdesindeki söz konusu yatırım tesis giderlerinin ilgili enerji dağıtım şirketinden yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri gereğince en fazla on iki aylık eşit taksitle ve kanuni faizleri ile birlikte geri alınması gerektiği; bununla beraber söz konusu tesis ve trafoların bakımının yüksek maliyet, teknik donanım ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle (hukuki açıdan dağıtım şirketine devredilmiş kabul edilen) bu tesislerin kaydı olarak da müştemilatı ile birlikte ilgili dağıtım şirketine devredilmesi gerektiği; ayrıca elektrik bağlantı talep yazısının, bina tamamlandıktan sonra değil, ihale öncesi yazılarak enerji bağlantı noktasının önceden belirlenmesi ve bu meyanda dağıtım şirketine gerekli yatırım ve tesisi yapabilmesi için zaman tanınmasının yerinde olacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 15: Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Paylarının Tahakkuk ve Tahsilinde Hatalı Uygulamalar Bulunması

Belediyeler tarafından taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ait katkı payı olarak tahsil olunan tutarların İdareye bildirilmesi sonrası İdarece yapılması gereken alacak tahakkuk kayıtlarının yapılmadığı, bu payların banka hesabına yatırılmasıyla birlikte emanet hesaplarında izlendiği, belediyeler tarafından katkı payı olarak tahsil olunan tutarların, bazı belediyelerce idareye hatalı bildirildiği, bazı belediyelerce zamanında gönderilmeyen katkı paylarına ilişkin gecikme zammı ve faizlerinin sağlıklı işletilemediği görülmüştür.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un "Çeşitli Hükümler" başlıklı 3'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasında yer alan;

"21/07/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 12'nci maddesi kapsamında il özel idarelerince kullanılan haklar ve yetkiler ile yürütülen görevler, il özel idaresi bulunmayan illerde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığınca kullanılır ve yürütülür." hükmü ile 12'nci madde gereğince il özel idaresince kullanılan haklar ve yetkiler YİKOB'lara devredilmiştir.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanun'un 12'nci maddesinde ise;

"Belediyelerin ve il özel idarelerinin görev alanlarında kalan kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla kullanılmak üzere 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 8 inci ve 18 inci maddeleri uyarınca mükellef hakkında tahakkuk eden emlak vergisinin % 10'u nispetinde Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Katkı Payı tahakkuk ettirilir ve ilgili belediyesince emlak vergisi ile birlikte tahsil edilir." ifadesine yer verilerek belediyelerin topladığı emlak vergisinin %10'u oranında ayrıca taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payı olarak tahsil olunacağı ve bu tahsil olunan miktarların tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar il özel idarelerine bir bildirim ile beyan edilerek aynı süre içinde ödeneceği hüküm altına alınmıştır.

Öte yandan, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde söz konusu tutarların takip ve tahsil işlemleri ile gelir kayıtlarının nasıl yapılacağı Yönetmelik'in 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabına ilişkin 86, 87 ve 88'inci maddelerinde, belirtilmiştir. Bu çerçevede; gelir tahakkuk tutarları bu hesaba borç, 600-Gelirler Hesabına alacak; bu hesapta kayıtlı alacaklardan, nakden veya mahsuben yapılan tahsilat bir taraftan bu hesaba alacak, 100-Kasa Hesabı, 102-Banka Hesabı veya ilgili diğer hesaplara borç kaydedilmesi gerekmektedir.

Belediyelerin emlak vergisi gelirlerinden taşınmaz kültür varlıklarının korumasına ait katkı payı adı altında toplanan tutarların, kurumca muhasebeleştirilmesi işlemlerinde, belediyelerden bildirimler geldiğinde 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabına borç ve 600-Gelirler Hesabına alacak yazılarak tahakkuk kaydının, katkı payı banka hesabına yattığında ise gelen tutarın 102-Banka Hesabına borç ve 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabına alacak yazılarak tahsilat kaydının yapılması gerekmektedir.

Nitekim Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 18/11/2016 tarih ve 2016/3 seri nolu YİKOB alacakları konulu Tahsilat İç Genelgesinde, taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payının, 3152 sayılı Kanunun 28/A maddesinde YİKOB'un gelirleri arasında sayılmadığı ancak, ilgili mevzuatı gereği belediyeler tarafından tahsil edildiği halde süresinde YİKOB'a aktarılmayan taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payının, genel bütçenin dışında özel bütçeli kamu tüzel kişisi olan YİKOB tarafından, 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilerek gelir kaydedilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Söz konusu Genelge genel bütçenin dışında mahalli idare kamu tüzel kişisi olan il özel idareleri içinde aynı Kanundan doğan aynı nitelikte bir gelir olduğu için emsal teşkil etmektedir.

Yapılan incelemede, belediyelerce katkı payı olarak tahsil olunan tutarların, Kuruma bildirilmesi sonrası tahakkuk ve tahsilat süreçlerinde hatalı uygulamalar yapıldığı tespit edilmiştir.

Şöyle ki;

-Belediyelerce katkı payı olarak tahsil olunan tutarların, Kuruma bildirilmesi sonrası tahakkuk esaslı muhasebe gereği yapılması gereken tahakkuk kayıtlarının yapılmadığı, payların banka hesabına yatırılmasıyla birlikte 333-Emanetler Hesabında izlendiği, 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabı ve 600-Gelirler Hesabı ile ilişkilendirilmediği,

-Belediyeler tarafından katkı payı olarak tahsil olunan tutarların, bazı belediyelerce idareye hatalı bildirildiği fakat İdare tarafından teyit işlemi yapılmadığı ve bildirilen tutarların doğru kabul edildiği, örneğin, bir belediyenin 2024 yılı için 18.915,15 TL bildirim yaptığı fakat İlgili Belediyenin Gelir Kesin Hesap Cetveline göre 3.642.394,52 TL emlak vergisi tahsil ettiği, söz konusu hususun farklı belediye ve önceki yıllar içinde geçerli olduğu,

-Belediyeler tarafından katkı payı olarak tahsil olunan tutarların bazı belediyelerce zamanında gönderilmemesi nedeniyle İdare yetkilileri tarafından İLBANK'a Belediye gelirlerinden kesilmesi amacıyla yapılan bildirimlerin yıl sonu beklenerek yapıldığı, İLBANK tarafından kesintilerin İdare tarafından bildirilen tutarlara göre çok az yapılması nedeniyle gecikme zammı ve faizlerin tam olarak işletilememesine yol açtığı, örneğin, 2022 yılı için bildirilen 100.000,00 TL tutarındaki kesinti talebinin yıllarca sürdüğü ve bildirim tarihinden sonra gecikme zammı ve faiz işletilmediği,

Anlaşılmıştır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve ilgili Belediyelerle iletişime geçilerek gerekli uyarıların yapılacağı ve taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ait katkı paylarının tahakkuk ve tahsilatına ait bulguda bahsedilen uygulama hatalarının düzeltilmesi için Özel İdare tarafından yapılması gereken çalışmaların başlatılacağı belirtilmiştir. İlgili muhasebe kayıtlarının yapılacağı da ayrıca ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, belediyelerden bildirimler geldiğinde 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabına borç ve 600-Gelirler Hesabına alacak yazılarak tahakkuk kaydının, katkı payı banka hesabına yattığında ise gelen tutarın 102-Banka Hesabına borç ve 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabına alacak yazılarak tahsilat kaydının yapılması, gelen bildirimlerin doğru ve güvenilir olması açısından belediyeler ile yazışma yapılarak uyarıların yapılması ve gerekli önlemlerin alınması, gerek görülmesi halinde belediyelerin Gelir Kesin Hesap Cetvellerinin istenilmesi, İLBANK üzerinden yapılan kesintilerin doğru yapılmasına yönelik gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

BULGU 16: Doğrudan Temin ve Pazarlık Usulü ile Yapılan Alımlarda Mevzuata Uygun Olmayan Hususların Bulunması

İdare tarafından parasal limit dahilindeki doğrudan temin alımlarında mevzuatta öngörülen %10 sınırın aşılmasına rağmen Kamu İhale Kurulundan uygun görüş alınmadığı, bazı doğrudan temin alımlarının belli bir süreyi içermesine rağmen alımlara ilişkin olarak sözleşme yapılmadığı ve yine doğrudan temin alımlarında yasaklılık teyidinin yapılmadığı görülmüştür.

A-Doğrudan Temin ve Pazarlık Usulü ile Yapılan Alımlarda Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması

Doğrudan temin ve pazarlık usulü ile parasal limitler dâhilinde yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin harcamaların mevzuatta öngörülen %10 sınırı aşmasına rağmen Kamu İhale Kurulundan uygun görüş alınmadığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar" başlıklı 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendinde; Kanun'un 21 ve 22'nci maddelerindeki parasal limitler dâhilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamının, idarelerin

bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadıkça aşamayacağı hüküm altına alınmıştır.

31.12.2020 tarih ve 31351 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 62’nci Maddesinin (I) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Tebliğ’in “Genel Esaslar” başlıklı 4’üncü maddesine göre; idarelerin parasal limitler dâhilinde yapacakları harcamaların yıllık toplamının, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10’una kadar olabileceği ve söz konusu oran hesaplanırken kamu kurum ve kuruluşlarının yıllık bütçelerinde belirlenen toplam ödenek miktarının dikkate alınacağı ve mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine konan yıllık toplam ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı hesaplama yapılacağı belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, idarelerin 4734 sayılı Kanun’un 21’inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi ile 22’nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında yapacakları alımlara ilişkin bir sınır bulunduğu, parasal limitlerin tespitinde bütçeye konulan ödeneklerin toplam tutarının değil, ödenek hangi amaçla bütçeye konulmuş ise o amaç için konulmuş ödeneğin toplam tutarının dikkate alınması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu sınırın aşılabacağı öngörülmesi halinde ise, Kamu İhale Kurulundan önceden uygun görüş alınmalıdır.

Tablo 9: 21-f ve 22-d Maddeleri Kapsamında Yapılan Alımlarda Sınırı Aşan Tutarlar

Harcama Kalemleri	2024 Yılı Toplam Ödenek Tutarı (TL) (A)	Toplam Ödeneğin %10’u (Sınır) (TL) Sınırı Aşan Tutar (B=A*%10)	21/f ve 22/d Kapsamında Yapılan Harcama Tutarı (TL)(C)	Sınırı Aşan Tutar (TL) (C)-(B)
Mal alımı	50.220.441,77	5.022.044,18	25.841.925,40	-20.819.881,22
Hizmet alımı	40.183.029,59	4.018.302,96	10.115.694,78	-6.097.391,82
Yapım işi	105.054.201,01	10.505.420,10	7.388.942,16	3.116.477,94

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve müteakip doğrudan temin ve pazarlık usulü ile yapılan alımlarda, mevzuatta öngörülen %10 sınırının aşılması durumunda, bu uygulamanın Kamu İhale Kurulunun uygun görüşüne dayandırılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, doğrudan temin ve pazarlık usulü ile yapılan alımlarda mevzuatta öngörülen %10 sınırının aşılmasına rağmen Kuruldan uygun görüş alınmamasının mevzuata aykırı olduğu değerlendirilmekte olup Kanun’un emredici hükümlerine riayet edilmelidir.

B-Belirli Süreyi İhtiva Eden Doğrudan Temin Alımlarında Sözleşme Yapılmaması

Kamu İdaresinin yapmış olduğu bazı doğrudan temin alımlarının belli bir süreyi içermesine rağmen alımlara ilişkin olarak sözleşme yapılmadığı görülmüştür.

Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ'in "Alımlara ilişkin uygulama esasları" başlıklı 4'üncü maddesinin beşinci fıkrasında, "Teslimi, sunumu veya yapımı belli bir süreyi gerektiren alımlar ile Kanunun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında yapılan alımlarda sözleşme imzalanması zorunludur." düzenlemesi yer almaktadır.

Bu kapsamda, doğrudan temin yöntemi ile yapılan alımlarda sözleşme düzenlenmesi idarenin takdirinde olan ve zorunluluk arz etmeyen bir husus olup gerçekleşmesi belli bir süreyi gerektiren alımlarda ise sözleşme düzenlenmesi zorunluluktur.

Yapılan incelemede, İdarenin gerçekleştirdiği bazı doğrudan temin alımlarının belli bir süreyi ihtiva ettiği ancak bu alımlar için herhangi bir sözleşme imzalanmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; doğrudan temin alımlarında belli bir süreyi içeren alımlarda sözleşme yapıldığı ifade edilmişse de raporlama sürecinde ilgililerle iletişime geçilmiş olup cevabın sehven yazıldığı anlaşılmıştır.

Sonuç olarak, Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ hükümleri gereğince belli bir süre ihtiva eden mal, hizmet ve yapım işlerinde sözleşme yapılması gerekmektedir.

C-İhtiyacın Sadece Gerçek veya Tüzel Tek Kişi Tarafından Karşılanabileceğinin Mevzuata Uygun Olarak Açıklanmaması

İdarenin 4734 sayılı Kanun'un "Doğrudan temin" başlıklı 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında yapılan alımlarının sebeplerini mevzuata uygun olarak açıklamadığı görülmüştür.

Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ'in "İhtiyacın gerçek veya tüzel tek kişiden temini" başlıklı 11'inci maddesinde; *"(1) İhtiyacın sadece gerçek veya tüzel tek kişi tarafından karşılanabileceğinin tespit edilmesi halinde, Kanunun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında alım yapılabilir. Alım yapılmadan önce, alımın gerçek veya tüzel tek kişiden yapılma sebepleri ayrıntılı, net ve objektif bir biçimde ortaya konularak, anılan bentte belirtilen hükümlerin uygulanabilir olmasını sağlayan sebepler ayrıntılı şekilde belirtilir ve bu sebeplere ilişkin belgeler onay belgesine eklenir. Ayrıca, mal*

alımları için ihtiyacın niteliği, ihtiyaç konusu malın ayrıntılı teknik özellikleri ve ne amaçla kullanılacağı, bu amacı en az aynı verimlilik, etkinlik ve fonksiyonellikle karşılayabilecek diğer ürün/model/marka vb. bulunup bulunmadığı ile bulunmuyorsa sebepleri, ihtiyaç konusu malı satan başka firmaların olup olmadığı gibi hususlar tespit edilir ve bunlara ilişkin belgeler de onay belgesine eklenir.

(2) Bir taahhüt kapsamında, taahhüt konusu sözleşme veya şartnamede yer alan hükümler nedeniyle belli bir marka veya modellenli malın alınmasının zorunlu olduğu hallerde de Kanunun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uygulanabilir.” açıklamasına yer verilmiştir.

Yapılan incelemede; 22/a kapsamında yapılan alımlarda ihtiyacın neden sadece gerçek veya tüzel tek kişi tarafından karşılanabileceğinin detaylı olarak ifade edilmediği, sadece mevzuat metninin yazıldığı ve herhangi bir açıklamaya yer verilmediği, fiyat araştırmasının yapılmadığı ve ihtiyaç konusu malın veya hizmetin niteliklerinin tarif edilerek bu hususlara ilişkin gerekli belgelerin onay belgesine eklenmediği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, 4734 sayılı Kanun’un “Doğrudan temin” başlıklı 22’nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında yapılan alımlarda ilgili mevzuat gerekliliklerinin yerine getirilmesi gerekmektedir.

D-Parasal Limit Dahilindeki Doğrudan Temin Alımlarında Yasaklılık Teyidinin Yapılmaması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun “Doğrudan Temin” başlıklı 22’nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında yapılan alımlarda kişi ya da firmanın ihalelere katılmaktan yasaklı olup olmadığının teyidinin yapılmadığı görülmüştür.

Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ’in “Alımlara ilişkin uygulama esasları” başlıklı 4’üncü maddesinin sekizinci fıkrasında; 4734 sayılı Kanun’un 22’nci maddesi uyarınca doğrudan temin yoluyla alım yapılması halinde alım yapılacak kişi ya da firmanın ihalelere katılmaktan yasaklı olup olmadığının teyit ettirilmeyeceği, ancak Kanun’un 22’nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen parasal limit dahilinde yapılan alımlarda, alım yapılacak gerçek veya tüzel kişinin Kamu İhale Kurumunun internet sayfasındaki yasaklılar listesinde bulunup bulunmadığının kontrol edilmesi ve yasaklı olduğunun belirlenmesi durumunda, söz konusu kişiden alım yapılamayacağı ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, Kamu İdaresi tarafından parasal limit dahilinde gerçekleştirilen alımlarda Kamu İhale Kurumunun internet sayfasından yasaklılık teyitlerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve müteakip doğrudan temin alımlarında yasaklılık teyitlerinin yapılacağı ifade edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından parasal limitler dahilinde yapılan doğrudan temin alımlarında kişi ya da firmanın ihalelere katılmaktan yasaklı olup olmadığının teyit ettirilmesi gerekmektedir.

BULGU 17: Hacedilemeyen Gelirlerin Ayrı Banka Hesaplarında İzlenmemesi

İl Özel İdaresinin hacedilemeyen gelirlerini teşkil eden vergi, resim ve harç gelirlerinin tahsil edildiği banka hesabında, haczi kabil diğer para, alacak ve gelirlerin de bulunduğu görülmüştür.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu’nun 82’nci maddesinde, özel kanunlarında haczi caiz olmadığı gösterilen malların hacedilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu’nun “İl özel idaresinin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 7’nci maddesinde; il özel idaresinin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirlerin, şartlı bağışların, kamu hizmetinde fiilen kullanılan malların ve il özel idaresi tarafından tahsil edilen vergi, resim ve harç gelirlerinin hacedilemeyeceği belirtilmiştir.

Bir başka mahalli idare olan belediyeler ile ilgili emsal olarak verilen, Yargıtay 12’nci Hukuk Dairesi 20.03.2012 tarih ve E.2011/22082 K.2012/8629 sayılı Kararında, borçlu belediyece haczi kabil olmayan paralar ile haczi mümkün olan paraların aynı hesapta toplanmasının ve birbirine karıştırılmasının, hacedilemezlik hakkından feragat olarak kabul edileceği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, il özel idaresinin vergi, resim ve harç gelirlerinin tahsil edildiği banka hesabında, haczi kabil diğer para, alacak ve gelirlerin de bulunduğu tespit edilmiştir.

İlgili Yargıtay Kararında bu tür hesaplar “havuz hesap” olarak nitelendirilmektedir. Verilen bu kararın emsal alınarak diğer bir mahalli idare olan İl özel idaresinin de hacedilemeyen gelirlerini ayrı hesapta tutmayarak haczi kabil gelirlerle ortak havuz hesabında

birleştirmesi, bu hesaptaki bakiyenin vergi, resim ve harç gelirlerinden mi yoksa haczedilebilir gelirlerden mi oluştuğunun belirlenmesini imkânsız hale getirmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve Özel İdareye ait banka hesaplarının ayrıştırılması için gerekli işlemlerin tesis edilmesi suretiyle haczedilemeyecek gelirler ile haczi mümkün gelirlerin ayrı hesaplarda takip edilmesinin sağlanacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, haczedilemeyecek gelirleri ile haczi mümkün gelirleri aynı hesaplarda yer alan İdarenin, bu banka hesaplarını belirtilen hususları dikkate alarak ayrıştırması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 18: Depozito ve Teminatların Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına Kaydedilmesinde Dönemsellik İlkesine Uyulmaması

Kamu İdaresinin çeşitli iş ve işlemleri için alınan depozito ve teminatların bir yıldan uzun veya kısa vadeli ayrımı yapılmaksızın tamamının 330-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabında takip edildiği, 430-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabının kullanılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin konuya ilişkin 320 ve 321'inci maddelerinde, 430-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabının mevzuatları gereği nakden veya mahsuben tahsil edilen ve bir yıldan uzun vadede iade edilecek olan depozito ve teminatların izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir. Ayrıca depozito ve teminat olarak tahsil edilen tutarlardan vadesi bir yılın altına inenlerin ise 330-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, 2024 yılı içinde 430-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına kayıt yapılmadığı ve mali tablolarda söz konusu hesabın yer almadığı, alınan tüm depozito ve teminatların kısa vadeli olarak 330-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabında takip edildiği tespit edilmiştir.

Ayrıca, 330-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabında 2024 yılından 2025 yılına 15.225.927,46 TL tutarında devir yapıldığı görülmüş olup bu durum, Kamu İdaresi hesaplarında bir yıldan uzun vade ile tutulmakta olan “alınan depozito ve teminat” olduğunu göstermektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve 2025 yılı itibarıyla bir yıldan uzun vadeli olarak alınan depozito ve teminatların 430-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabında takip edilmeye başlanacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, dönemsellik ilkesi gereğince, depozito ve teminatların vadelerine uygun hesaplarda takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 19: Vadeli Mevduat Faiz Gelirlerinin Net Tutar Üzerinden Muhasebeleştirilmesi

Kurumun vadeli mevduatlarına tahakkuk eden faiz gelirlerinin net tutar üzerinden muhasebeleştirildiği görülmüştür.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Gayri safilik ilkesi" başlıklı 39'uncu maddesinde; gelir ve giderlerin, herhangi bir düzenleme veya standart ile aksi kararlaştırılmadıkça netleştirilmeden kaydedileceği, aynı Yönetmelik'in "Faaliyet sonuçları tablosu ilkeleri" başlıklı 6'ncı maddesinin (a) fıkrasında, kamu idarelerinin faaliyetlerine ilişkin gelir ve gider işlemlerinin tahakkuk esasına dayalı olarak gelir ve gider hesaplarında izleneceği, gelir ve gider hesaplarının bütçe ile ilgili olsun veya olmasın genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri gereği tahakkuk eden her türlü gelir ve giderin kaydına mahsus olduğu belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 102 Banka Hesabı'nın işleyişini açıklayan 57'nci maddesinde ise; muhasebe birimlerinin hesaplarının bulunduğu bankalarca tahakkuk ettirilerek banka hesabına aktarılan faiz tutarlarının bu hesaba, tevkifat tutarlarının 630 Giderler Hesabı'na borç, faiz tutarının içinde bulunulan aya ait kısmının 600 Gelirler Hesabı'na, geçmiş aylara ait kısmının 181 Gelir Tahakkukları Hesabı'na alacak kaydedileceği, banka hesabına aktarılan tutarın tamamının aynı zamanda 805 Gelir Yansıtma Hesabı'na borç, 800 Bütçe Gelirleri Hesabı'na alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine göre, kurumun vadeli mevduatlarına tahakkuk eden faiz gelirlerinin stopaj kesintisi yapılmadan önce 600 Gelirler Hesabı'nda, buna ilişkin stopajın ise 630 Giderler Hesabı'nda muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Kurum tarafından 2024 yılında toplam 114.913.032,45 TL net faiz geliri elde edildiği ve yıl içerisinde de bu haliyle net tutarlar üzerinden muhasebe kayıtlarına alındığı tespit edilmiştir..Diğer bir ifadeyle, kurum tarafından vadeli mevduatlara tahakkuk eden faiz gelirleri stopaj kesintisi yapıldıktan sonra kalan net tutar üzerinden

muhasbeleştirilmiş, 630 Giderler Hesabı hiç kullanılmamıştır. Mevduat faizlerinin net tutar üzerinden muhasbeleştirilmesi, kurumun mali tablolarında yer alan 600-Gelirler Hesabı ile 630-Giderler Hesabı'nın eksik görünmesine yol açmaktadır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve 2025 yılı itibarıyla vadeli mevduatlara tahakkuk eden faiz gelirlerinin brüt tutarlar üzerinden muhasbeleştirilmeye başlandığı ifade edilmiştir. Ancak uygulamanın mevzuatına uygun olarak belirtildiği şekilde yapıldığına yönelik herhangi bir kanıtlayıcı belge gönderilmemiştir.

Sonuç itibarıyla, İdarenin vadeli mevduatlarından elde ettiği faiz gelirlerinin brüt tutarlar üzerinden muhasbeleştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 20: İdareye Ait Hurda Ambarı Bulunmaması ve Hurdaya Ayrılan Taşınırıların İlgili Muhasebe Hesaplarında İzlenmemesi

Hurdaya ayrılan taşınırıların depolanması ve korunması amacıyla kullanılmak üzere İdareye ait bir hurda ambarının bulunmadığı ve hurdaya dönüştürülen taşınırıların kayıtlı değerlerinin ve amortisman tutarlarının, ilgili varlık ve amortisman hesaplarından çıkarılarak, hurda varlıklara ve bunların amortisman tutarlarına ilişkin hesaplara aktarılmadan satıldığı görülmüştür.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde hurda malların, ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya tamamlamadığı halde teknik ve fiziki nedenlerle alınış amaçları doğrultusunda kullanılması imkânı kalmayan ya da tamiri mümkün veya ekonomik olmayan arızalar nedeniyle kullanılmasında yarar görülmeyerek hizmet dışı bırakılan taşınırıların ile üretim sırasında elde edilen kırpıntı, döküntü ve artık parçalar olduğu ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Kayıt Zamanı, Kayıt Değeri ve Değer Tespit Komisyonu" başlıklı 13'üncü maddesinde; taşınırıların çeşitli nedenlerle kullanılamaz hale geldiğinde, hurdaya ayrıldığında veya kaybolma, çalınma, canlı taşının ölümü gibi yok olma hallerinde kayıtlardan çıkış işlemine tabi tutulacağı ifade edilmiş olup aynı Yönetmelik'in "Hurdaya Ayırma Nedeniyle Çıkış" başlıklı 28'inci maddesinde hurdaya ayırma işleminin nasıl yürütüleceği açıklanmıştır. İlgili maddede ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya tamamlamadığı halde teknik ve fiziki nedenlerle kullanılmasında yarar görülmeyerek hizmet dışı bırakılması gerektiği ilgililer veya özel mevzuatı çerçevesinde oluşturulan komisyon tarafından bildirilen

taşınırların, biri işin uzmanı olmak kaydıyla harcama yetkilisinin belirleyeceği en az üç kişiden oluşan komisyon tarafından değerlendirileceği, komisyonda hurdaya ayrılmasına karar verilen taşınırlar için Kayıttan Düşme Teklif ve Onay Tutanağı düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu hurda taşınırların muhasebeleştirilmesine ilişkin olarak, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabının işleyişini açıklayan 225'inci maddesinde; çeşitli nedenlerle kullanıma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların ilgili hesaplardan çıkarılarak kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba borç ve söz konusu varlıkların ayrılmış olan amortisman tutarı da 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine göre; ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya tamamlamadığı halde teknik ve fiziki nedenlerle kullanılmasında yarar görülmeyerek hizmet dışı bırakılması gerektiğine karar verilen taşınırların hurdaya ayırma işlemlerinin yapılması ve akabinde 294 No.lu Hesap'ta izlenmeye devam edilmesi gerekmektedir. Ayrıca söz konusu hurdaya ilişkin amortisman tutarları da 299 No.lu Hesap'ta takip edilmeli, hurdaya ayırma ve satış için ilgili birime teslim işlemlerinde de yine aynı hesaba gerekli kayıtlar yapılmalıdır.

Yapılan incelemede, ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya tamamlamadığı halde teknik ve fiziki nedenlerle kullanılmasında yarar görülmeyerek hizmet dışı bırakılması gerektiğine karar verilen taşınırla, hurdaya ayırma işlemi yapıldıktan sonra ilgili muhasebe hesaplarına aktarılmadan doğrudan ilgili varlık hesabından çıkış kaydı yapılarak satışının gerçekleştirildiği görülmüştür.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; İdareye ait hurda ambarı bulunduğu, hurdaya ayrılan veya ekonomik ömrünü tamamlayan araçların satıldığında muhasebe hesaplarında demirbaş kayıtlarından düşülerek amortisman hesaplarına aktarılıp gerekli işlemin yapıldığı ifade edilmiştir. İdare tarafından her ne kadar hurda ambarı bulunduğu ifade edilmişse de yerinde denetim sürecinde gerek ilgili personelden alınan bilgiler gerekse yapılan incelemelerde hurda ambarı olmadığı tespit edilmiştir. Nitekim raporlama sürecinde ilgililerle tekrar iletişime geçilerek hurda ambarının olmadığı, cevabın sehven yazıldığı anlaşılmıştır. Ayrıca hurda yönetim sürecinin tek bir araç satışının demirbaş kayıtlarından düşülmesinden ibaret olmadığı açıktır. Bulguda da ifade edildiği üzere ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya tamamlamadığı halde teknik ve fiziki nedenlerle kullanılmasında yarar görülmeyerek hizmet dışı bırakılması gerektiğine karar verilen taşınırların hurdaya ayırma işlemlerinin yapılması ve akabinde 294 No.lu Hesap'ta izlenmeye devam edilmesi

gerekmektedir. Ancak İdare tarafından hurda yönetim sürecinin tam olarak işletilmediği, hurda ambarının kurulmadığı, 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabının da kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, İdarenin ekonomik ömrünü tamamlayan ve kullanım amacını yitiren taşınır mallarının takibi ve korunması ile satışından elde edilen gelirlerin takibi amacıyla etkin bir hurda yönetim sisteminin oluşturulması ve mevzuat hükümleri gereğince bu kapsamdaki taşınırınların ilgili muhasebe hesaplarında izlenmesi gerekmektedir.

BULGU 21: Muhasebe Sisteminin Geçmişe Dönük İşlem Yapılmasına İzin Vermesi

İdarenin tabi olduğu “e-İçişleri” modülünde kullanılan muhasebe programının geçmişe dönük olarak yevmiye kayıtlarının değiştirilmesine izin verdiği ve İdarenin, programda kayıtlı bazı yevmiyelerdeki düzeltme işlemlerinin, yeni bir yevmiye kaydı oluşturmadan, geçmişe dönük olarak doğrudan ilgili yevmiyelerde yapıldığı görülmüştür.

İl Özel İdarelerinin de tabi olduğu Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin “Kayıt düzeni ve kayıt düzeltmesi” başlıklı 18'inci maddesinde;

“Kamu idarelerinin muhasebe birimleri, muhasebe işlemlerini, gerçekleştirme sırasına göre düzenli bir şekilde hesap dönemi başında “1” den başlamak üzere hesap döneminin sonuna kadar numaralandırarak kaydederler. Muhasebe kayıtları ancak yeni bir muhasebe kaydı ile düzeltilir. Muhasebe belgesinde düzeltme işleminin gerekçesine yer verilir.” hükmü yer almaktadır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin “Kullanılacak defterler ve kayıt düzeni” başlıklı 44'üncü maddesinde ise;

“a) Yevmiye defteri

1) Yevmiye defteri, kayda geçirilmesi gereken işlemlerin yevmiye tarih ve numarasıyla ve maddeler halinde düzenli olarak yazıldığı müteselsil sıra numaralı defterdir. Yevmiye defterine açılış kaydı yapıldıktan sonra, günlük işlemler muhasebeleştirme belgelerine dayanılarak kaydedilir.” denilmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine göre muhasebe kayıtlarında yapılacak bir değişikliğin ancak yeni bir muhasebe kaydıyla yapılması gerekmektedir.

Ancak, idarenin yevmiye kayıtlarının incelenmesi sonucunda, bazı yevmiye kayıtlarında yapılmış olan ve düzeltilen hataların, yeni bir muhasebe kaydı ile yapılmayıp, geçmişe dönük olarak ilgili yevmiyede değişiklik yapılmak suretiyle düzeltme işlemi yapıldığı tespit edilmiştir.

Örneğin, 1014 no.lu yevmiyede sehven yapılan hatalar 02.05.2024 tarihinde geçmişe dönük olarak ilgili yevmiye üzerinde düzeltilmiştir. İdarenin kullanmakta olduğu “e-İçişleri” muhasebe modülünün geçmişe dönük olarak böyle bir işleme izin vermesi ise sistemin kontrol zafiyetinin bulunduğu göstermekte olup hata ve suistimal riskinin önlenmesi için yeni bir düzenleme yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve söz konusu hatalı muhasebe kaydı işlemlerinin İdarenin tabi olduğu “e-İçişleri” modülünden kaynaklandığı belirtilmiş ve “e-İçişleri” muhasebe modülünün, geçmişe dönük işlem yapmaya izin vermemesinin temini için konunun İçişleri Bakanlığına bildirildiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Kurum tarafından düzeltme kayıtlarının mevzuata uygun yapılması ve İdarenin de tabi olduğu ve tüm il özel idarelerinde kullanılmakta olan “e-İçişleri” muhasebe modülünün, geçmişe dönük işlem yapmaya izin vermemesini teminen konunun ilgili Kurum olan T.C. İçişleri Bakanlığına bildirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 22: Kamu İdareleri Payları Hesabının Kullanılmaması

İdare tarafından, Ahiler Kalkınma Ajansına aktarılması gereken katılım paylarının 363-Kamu İdareleri Payları Hesabında izlenmeksizin doğrudan gider kaydedildiği tespit edilmiştir.

5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Hizmetlerine İlişkin Kanun’un “Gelirler ve yönetilecek fonlar” başlıklı 19’uncu maddesinin d bendinde; İl özel idareleri için bir önceki yıl gerçekleşen bütçe gelirleri üzerinden, tahsisi mahiyetteki gelirler ile genel ve özel bütçeli kuruluşlardan alınan yardım kalemleri hariç tutulmak üzere, cari yıl bütçesinden yüzde %1 oranında aktarılacak pay ajansın gelirleri arasında sayılmıştır.

Hesaplanan ve ödenen payın nasıl muhasebeleştirileceği ise Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nde gösterilmiştir.

Yönetmelik’in, 363 Kamu İdare Payları Hesabı ile ilgili 276 ve 277’nci maddelerinde; hesabın bütçe geliri olarak nakden veya mahsuben tahsil edilip, özel kanunları gereğince diğer

kurumlara aktarılmak üzere hesaplanan tutarların izlenmesi için kullanılacağı, bütçe geliri olarak tahsil edilip özel kanunları gereğince diğer kurumlara aktarılmak üzere hesaplanan tutarlar bir taraftan bu hesaba alacak yazılırken 630-Giderler Hesabına borç yazılacağı, kayıtlı tutarlardan nakden veya mahsuben ödenen tutarların ise bu hesaba borç ve ilgili hesaplara alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, 2024 yılında Ahiler Kalkınma Ajansına 1.691.900,00 TL tutarında pay aktarıldığı fakat aktarılan bu payın 363-Kamu İdareleri Payları Hesabına kaydedilmeden doğrudan 630-Giderler Hesabına kaydedilerek giderleştirildiği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve geçmiş yıllarda 363-Kamu İdareleri Payları Hesabının kullanılmakta olduğu ancak 2024 yılında sehven kullanılmadığı belirtilmiş ve 2025 yılından itibaren söz konusu Kalkınma Ajansına aktarılması gereken katılım paylarının doğrudan giderleştirilmeyip 363-Kamu İdareleri Payları Hesabına kaydedilmek suretiyle muhasebeleştirileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak yukarıda belirtildiği üzere, Kamu idaresi tarafından söz konusu ilgili payların izlenmesi için 363-Kamu İdareleri Payları Hesabının kullanılması sağlanmalıdır.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER

EK 1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Taşınmazlar için Amortisman Ayrılmaması	2018	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporu (Taslak) "Diğer Bulgular" bölümünde "Taşınmazlar İçin Amortisman Ayrılmaması" başlığıyla 2 numaralı bulgu olarak yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetvelleri ile Bilanço Hesapları Arasında Uyumsuzluk Bulunması	2018	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporu (Taslak) "Denetim Görüşünün Dayanakları" bölümünde "İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetvelleri ile Bilanço Hesapları Arasında Uyumsuzluk Bulunması" başlığıyla 5 numaralı bulgu olarak yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Dağıtım Şirketince Yapılması Gereken Ancak Çeşitli Nedenlerle İdare Bütçesinden Karşılanaan Dağıtım Tesis Giderlerinin Elektrik Dağıtım Şirketinden Talep Edilmemesi	2018	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporu (Taslak) "Diğer Bulgular" bölümünde "Dağıtım Şirketince Yapılması Gereken Ancak Çeşitli Nedenlerle İdare Bütçesinden Karşılanaan Dağıtım Tesis Giderlerinin Elektrik Dağıtım Şirketinden Talep Edilmemesi" başlığıyla 25 numaralı bulgu olarak yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Gelirlerin Tahakkuk Kaydının Yapılmaması	2018	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporu (Taslak) "Diğer Bulgular" bölümünde "Gelirlerin Tahakkuk Kaydının Yapılmaması" başlığıyla 6 numaralı bulgu olarak yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Yapım İşlerinde 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 30'uncu Maddesi Gereğince Kesin Kabulden İtibaren Yüklenici ve Alt Yükleniciye Getirilen 15 Yıllık Sorumluluk Mükellefiyeti Gözetilmeden İl Özel İdaresi Bütçesinden Bina Bakım Onarımı Yapılması	2018	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporu (Taslak) "Diğer Bulgular" bölümünde "Yapım İşlerinde Kesin Kabulden İtibaren Yüklenici ve Alt Yükleniciye Getirilen 15 Yıllık Sorumluluk Mükellefiyeti Gözetilmeden İl Özel İdaresi Bütçesinden Bina Bakım Onarımı Yapılması" başlığıyla 24 numaralı bulgu olarak yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Afet ve Acil Durumlar ile Sivil Savunmaya İlişkin Hizmetler İçin Ayrılan Ödenek Karşılığı Proje Hazırlanmaması	2018	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporu (Taslak) "Diğer Bulgular" bölümünde "Afet ve Acil Durumlar ile Sivil Savunmaya İlişkin Hizmetler İçin Ayrılan Ödenek Karşılığı Proje Hazırlanmaması" başlığıyla 26 numaralı bulgu olarak yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Kırşehir İl Özel İdaresince Diğer Kamu İdarelerine Tahsis Edilen veya Diğer Kamu İdarelerince	2018	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporu (Taslak) "Diğer Bulgular" bölümünde "Kırşehir İl Özel İdaresince Diğer Kamu İdarelerine Tahsis Edilen Taşınmazlarla İlgili Tahsis İşlemlerinin

Tahsisli Kullanılan Taşınmazlarla İlgili Tahsis İşlemlerinin Muhasebeleştirilmemesi			Muhasebeleştirilmemesi” başlığıyla 3 numaralı bulgu olarak yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Kırşehir İl Özel İdaresinin Mülkiyetinde Bulunan Taşınmazların Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik Hükümlerine Göre Yapılması Gereken Envanter ve Değerleme İşlemlerinin Tamamlanmaması ve İlgili Hesaplara Kaydının Yapılmaması Nedeniyle Mali Tablolarda Taşınmazlarla İlgili Hesapların Doğru Bilgi Sunamaması	2018	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporu (Taslak) "Denetim Görüşünün Dayanakları" bölümünde “. Kırşehir İl Özel İdaresinin Mülkiyetinde Bulunan Taşınmazlara Ait Envanter ve Değerleme İşlemlerinin Tamamlanmaması ve İlgili Hesaplara Kaydının Yapılmaması Nedeniyle Mali Tablolarda Taşınmazlarla İlgili Hesapların Doğru Bilgi Sunamaması” başlığıyla 1 numaralı bulgu olarak yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında İzlenen Yatırımlardan, Tamamlanmış Olanların, İlgili Maddi Duran Varlık Hesaplarına Aktarılmaması	2018	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporu (Taslak) "Denetim Görüşünün Dayanakları" bölümünde “. Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında İzlenen Yatırımlardan, Tamamlanmış Olanların, İlgili Maddi Duran Varlık Hesaplarına Zamanında Aktarılmaması” başlığıyla 4 numaralı bulgu olarak yeniden bulgu konusu yapılmıştır.